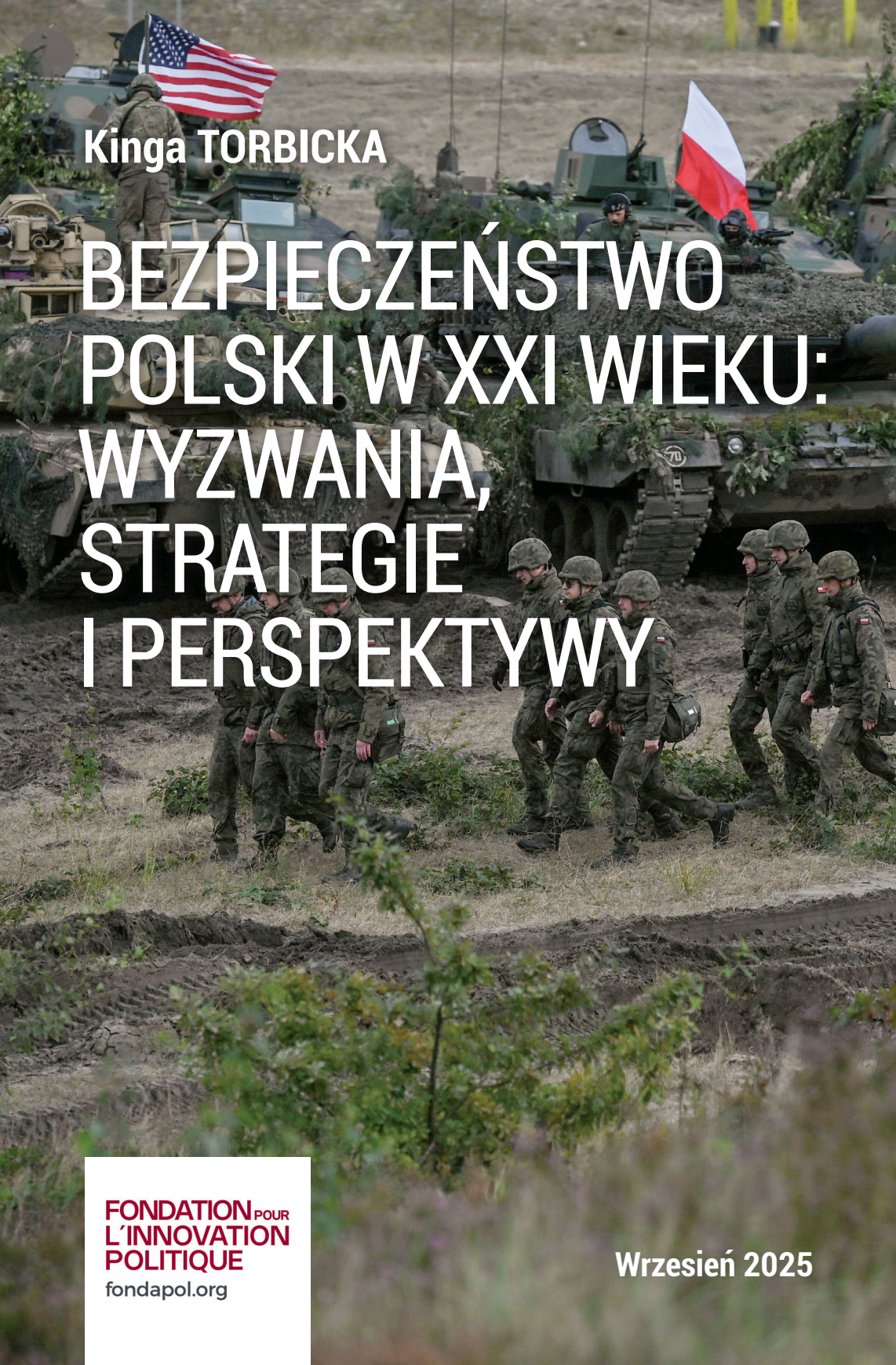

The background of the entire page is a photograph of a military exercise. In the foreground, a group of soldiers in camouflage uniforms and helmets are walking across a field. In the background, there are several military vehicles, including tanks and armored cars. An American flag is visible on the left, and a Polish flag is on the right. The scene is set in a grassy field with some trees in the distance.

Kinga TORBICKA

BEZPIECZEŃSTWO POLSKI W XXI WIEKU: WYZWANIA, STRATEGIE I PERSPEKTYWY

FONDATION POUR
L'INNOVATION
POLITIQUE
fondapol.org

Wrzesień 2025

FONDATION^{POUR}
L'INNOVATION
POLITIQUE
fondapol.org

fondapol.org

BEZPIECZEŃSTWO POLSKI W XXI WIEKU: WYZWANIA, STRATEGIE I PERSPEKTYWY

Kinga TORBICKA

Fondapol to think tank liberalny, progresywny i proeuropejski

Prezes: Nicolas Bazire

Vice-prezes: Grégoire Chertok

Dyrektor generalny: Dominique Reynié

Prezes Rady naukowej i ewaluacyjnej: Christophe de Voogd

FONDAPOL

Liberalny, progresywny i proeuropejski think tank

Założona w 2004 roku, Fundacja Fondapol działa w duchu **liberalnym, progresywnym i europejskim**. Poprzez swoją działalność wnosi istotny wkład w **pluralistyczną i opartą na faktach debatę publiczną**.

Fundacja została uznana za organizację pożytku publicznego, a wszystkie jej opracowania są bezpłatnie udostępniane na stronie internetowej **data.fondapol.org**. Platforma ta umożliwia każdemu dostęp do pełnych danych zgromadzonych w ramach prowadzonych badań i analiz. Zgromadzone bazy danych można wykorzystywać zgodnie z zasadami otwartości i udostępniania danych publicznych promowanymi przez rząd.

W przypadku badań międzynarodowych dane są dostępne w różnych wersjach językowych, odpowiadających językom użytym w kwestionariuszach.

W ramach projektu „**Anthropotechnie**” Fundacja poświęca część swoich badań takim zagadnieniom jak: doskonalenie człowieka, klonowanie reprodukcyjne, hybrydyzacja człowieka z maszyną, inżynieria genetyczna oraz manipulacje germinalne.

Fondapol jest organizacją niezależną i nie otrzymuje dotacji od żadnej partii politycznej. Jej finansowanie pochodzi zarówno ze źródeł publicznych, jak i prywatnych.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	9
I. UWARUNKOWANIA HISTORYCZNO-GEOPOLITYCZNE.....	10
II. BEZPIECZEŃSTWO - WYMIAR NARODOWY.....	12
1. Ramy prawne.....	12
2. Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej (2020).....	14
3. Wydatki na obronność Polski.....	16
4. Plany zakupu sprzętu wojskowego.....	18
5. Rozwój sił zbrojnych.....	20
6. Wojna hybrydowa prowadzona przez Rosję.....	22
7. Narodowy Projekt Odstraszania i Obrony Tarcza Wschód 2024-2028.....	25
III. WSPÓŁPRACA REGIONALNA JAKO FILAR BEZPIECZEŃSTWA POLSKI.....	27
IV. ZNACZENIE POLSKI W SYSTEMIE BEZPIECZEŃSTWA EUROPEJSKIEGO.....	30
V. TRANSATLANTYCKI WYMIAR BEZPIECZEŃSTWA POLSKI.....	32
1. Polska w NATO.....	32
2. Ewolucja partnerstwa polsko-amerykańskiego.....	35
VI. WOJNA NA UKRAINIE JAKO „GAME CHANGER” POLSKIEGO BEZPIECZEŃSTWA.....	38
PODSUMOWANIE.....	42

STRESZCZENIE

Prezentowany tekst analizuje ewolucję geopolitycznej pozycji Polski oraz jej rolę w kształtowaniu architektury bezpieczeństwa w Europie Środkowo-Wschodniej i strukturach transatlantyckich. W obliczu globalnych zmian ładu międzynarodowego, Polska konsekwentnie rozwija swoje zdolności obronne oraz aktywnie uczestniczy w polityce bezpieczeństwa Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO) i Unii Europejskiej (UE). Kluczowe czynniki wpływające na współczesne wyzwania strategiczne to min. napięcia w relacjach transatlantyckich, wojna rosyjsko-ukraińska, wzrost rywalizacji globalnych mocarstw oraz dążenia UE do autonomii strategicznej. Polska wobec tych wyzwań oraz w odpowiedzi na rosnące zagrożenia inwestuje w rozbudowę sił zbrojnych, planując utworzenie największej armii lądowej w Europie oraz wdraża program modernizacji obrony narodowej, w tym projekt Tarcza Wschód. Wzrost wydatków na obronę do 4,7% PKB w 2025 r. oraz intensyfikacja współpracy z partnerami europejskimi to elementy strategii umacniania pozycji Polski jako kluczowego aktora bezpieczeństwa regionalnego i transatlantyckiego. Kontekst polityczny, w tym wybory prezydenckie w Polsce i prezydentura Polski w Radzie UE (pierwsza połowa 2025 r.) także wpływają na przyszłe kierunki rozwoju polityki bezpieczeństwa. Polska stoi przed wyzwaniem odnalezienia się w nowym świecie wielobiegunowym, gdzie konieczne będzie skuteczne łączenie współpracy sojuszniczej z budową własnego potencjału obronnego. Dziś bez wątplenia możemy powiedzieć, że w 2025 r. Warszawa stała się stolicą europejskiego bezpieczeństwa.

© ASWphoto / Alamy Banque d'Images

Żołnierze polscy, amerykańscy i brytyjscy wzięli udział we wspólnych ćwiczeniach wojskowych BEAR 22 w Nowej Dębie, we wschodniej Polsce, 21 września 2022 r. Operacja, w której wykorzystano polskie czołgi Leopard i amerykańskie czołgi Abrams, miała na celu wzmocnienie interoperacyjności i współpracy między sojusznikami.

BEZPIECZEŃSTWO POLSKI W XXI WIEKU: WYZWANIA, STRATEGIE I PERSPEKTYWY

Kinga TORBICKA

Katedra Studiów Strategicznych i Bezpieczeństwa Międzynarodowego
Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych UW.

WPROWADZENIE

Wobec obecnej sytuacji na arenie stosunków międzynarodowych - zmiany paradygmatu i przebudowy ładu międzynarodowego, Polska podejmuje realne i konsekwentne działania, w celu zapewnienia bezpieczeństwa w wymiarze narodowym i międzynarodowym. Kryzys w relacjach transatlantyckich spowodowany drugą prezydenturą Donalda Trumpa w Stanach Zjednoczonych, trwająca trzeci rok pełnoskalowa wojna rosyjsko-ukraińska, powrót do rywalizacji mocarstw (USA, Rosja, Chiny, Indie), rozwój nowych technologii, konsekwencje wyborów w Niemczech, wojna hybrydowa wymierzona przez Rosję wobec państw zachodnich, pilna potrzeba wspólnej strategii obronnej Unii Europejskiej to czynniki, które definiują oraz będą definiować rozwój dynamicznej sytuacji na arenie międzynarodowej przez najbliższe miesiące, a być może lata, dla Polski, Europy i świata. Polska Prezydencja w Radzie Unii Europejskiej (1.01-30.06.2025), wybory prezydenckie w Polsce (18.05.2025), znaczący wzrost wydatków na obronę narodową (4,7% w 2025 r.), plany utworzenia największej liczebnie armii w Europie (ok. 300 000 żołnierzy w 2035 r.), projekt Tarcza Wschód - stanowią elementy wpisujące się w ten kontekst międzynarodowy. Naturalną implikacją zarysowującego się krajobrazu „nowej zimnej wojny” jest stwierdzenie, że Warszawa stała się dziś stolicą europejskiego bezpieczeństwa.

I. UWARUNKOWANIA HISTORYCZNO-GEOPOLITYCZNE

Ewolucja bezpieczeństwa Polski, jego geneza, ukształtowanie i stan obecny charakteryzują trzy kluczowe elementy, które wykształciły się na przestrzeni wieków, a które stanowią także o jej kulturze strategicznej: doświadczenia historyczne, uwarunkowania geopolityczne oraz czynniki zewnętrzne kształtujące pozycję państwa w relacjach międzynarodowych. Te trzy zmienne, według Stanisława Zarobnego konstituują polską świadomość o bezpieczeństwie i systemie obronnym¹.

Historia Polski od XIX wieku miała istotny wpływ na kształtowanie jej polityki bezpieczeństwa i strategicznych priorytetów. Okres rozbiorów dokonanych przez Prusy, Rosję i Austro-Węgry ukształtował polską percepcję zagrożeń, a walka o odzyskanie niepodległości i jej krótkotrwałe odzyskanie w 1918 r. wzmocniły poczucie konieczności budowania silnego państwa zdolnego do obrony suwerenności. Druga wojna światowa, a następnie „zdrada jałtańska”² i podporządkowanie Polski Związkowi Radzieckiemu (ZSRR), potwierdziły znaczenie sojuszy i ich wpływu na bezpieczeństwo narodowe. Późniejszy okres komunizmu (1945-1989) był czasem ograniczonej suwerenności, co uczyniło Polskę przedmiotem polityki międzynarodowej, a nie jej podmiotem. W tym czasie jako państwo członkowskie Układu Warszawskiego oraz Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (RWPG), które skupiały państwa bloku komunistycznego, jej polityka była całkowicie podporządkowana Związkowi Radzieckiemu. Wzorce historyczne, obejmujące zarówno okresy zależności od obcych mocarstw, jak i doświadczenia transformacji po 1989 roku, wpłynęły na strategiczną kulturę Polski, kładąc nacisk na silną obronność oraz konieczność integracji z Zachodem jako gwaranta bezpieczeństwa. Stanisław Zarobny nazywa te uwarunkowania „dyspozycjami”, definiując je jako „głębką, długotrwałe oddziałyującą strukturę interpretacyjną, modelującą formułowanie podstawowych interesów narodowych i stanowiącą o wyróżnialności kultury strategicznej Polski”³. Położenie między dwoma potężnymi sąsiadami - Niemcami i Rosją, również ją „wyróżnia” i ma decydujący wpływ na jej strategię bezpieczeństwa. Historycznie oba te państwa były postrzegane jako główne źródła zagrożeń, co znajduje współcześnie odzwierciedlenie w percepcji strategicznej Polski. Po zjednoczeniu Niemiec (1990) i upadku ZSRR (1991) Polska

1. Stanisław Zarobny, *Przemiany w polskiej kulturze strategicznej w kontekście wyzwań i zagrożeń XXI wieku*, „Studia nad Bezpieczeństwem”, nr 4, 2019, 63-78, Akademia Pomorska Słupsk [online].

2. Pojęcie „zdrady jałtańskiej” jest określeniem pojawiającym się w pracach badaczy nad historią Polski. Jest ona synonimem porzucenia Polski przez jej zachodnich sojuszników, zwana również „czwartym rozbiorem Polski”.

3. Stanisław Zarobny, op. cit.

podjęła strategiczną decyzję o dołączeniu do euroatlantyckiego systemu bezpieczeństwa poprzez wstąpienie do NATO (1999) i UE (2004), co stanowiło kluczowy element budowania bezpieczeństwa III RP.

Dla analizy sytuacji geopolitycznej Polski dziś kluczowe znaczenie mają zmiany w systemie międzynarodowym po 1989 r., które na potrzeby niniejszej analizy, podzielono na dwa główne przedziały czasowe: lata 1989-2014 oraz 2014-2025. Pierwszy okres charakteryzował się przemianami geopolitycznymi, które miały znaczący wpływ na bezpieczeństwo Polski: koniec zimnej wojny, rozpad ZSRR oraz redefinicja bloków politycznych i militarnych. „Koniec historii” Francisca Fukuyamy⁴ oznaczał początek nowego rozdziału w historii Polski⁵, odzyskanie suwerenności i decyzyjności zwłaszcza w dziedzinie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Polska w 1991 r. opuściła Układ Warszawski (ostatni stacjonujący radzieccy żołnierze opuścili terytorium Polski w 1993 r.), odzyskała suwerenność i skoncentrowała się na integracji z zachodnimi strukturami politycznymi i bezpieczeństwa. Wstąpienie do NATO i UE stanowiło fundament polityki bezpieczeństwa Polski, umacniając jej pozycję w ramach wspólnoty euroatlantyckiej.

Kolejny przedział czasowy, czyli lata 2014-2025 stanowią okres nowych zagrożeń dla bezpieczeństwa Polski oraz redefinicji strategii bezpieczeństwa. Okres ten rozpoczyna się od aneksji Krymu przez Rosję w 2014 r., co było wstrząsem dla państw regionu Europy Środkowo-Wschodniej. Zmieniająca się sytuacja geopolityczna w regionie doprowadziła do zaostrzenia relacji między Zachodem a Rosją i wymusiła na Polsce dostosowanie strategii bezpieczeństwa. Jens Stoltenberg, ówczesny sekretarz generalny NATO,⁶ w 2019 r. określił ten stan mianem „nieprzewidywalnego bezpieczeństwa”⁶, podkreślając rosnącą liczbę zagrożeń i ich wielowymiarowość. Polska, jako kluczowy członek sojuszu, znalazła się w centrum rywalizacji między Rosją a Zachodem, co podkreślał również polski generał Stanisław Koziej, mówiąc o „neozimnej konfrontacji”⁷. Elementem tej konfrontacji jest wojna hybrydowa prowadzona przez Rosję, łącząca działania militarne, cybernetyczne, ekonomiczne oraz informacyjne. Polska, jako państwo graniczne NATO i UE stanęła przed pilną koniecznością zwiększenia nakładów na obronność i wzmacniania wschodniej flanki Sojuszu.

4. Francis Fukuyama, *Koniec historii*, Poznań Zysk, 1996.

5. Kinga Torbicka, *Comment continuer la solidarité ? Une conversation avec Lech Wałęsa*, „Le Grand Continent”, 10.04.2019 [online].

6. „All of this shows that Poland is strongly committed to NATO and that NATO is strongly committed to Poland's security. This is important as we continue to adapt to the most unpredictable security environment in a generation”. *NATO Secretary General: Poland makes major contributions to our shared security*, 04.06.2019, NATO [online].

7. Stanisław Koziej, *Nowa zimna wojna na wschodniej flance*, Pulaski Policy Papers, nr. 3, 02.04.2019 [online].

Dodatkowo, w ramach tej „nowej zimnej wojny”⁸, Polska znalazła się w epicentrum strategicznej rywalizacji, której celem jest nie tylko obrona przed bezpośrednim zagrożeniem militarnym, ale także ochrona integralności instytucji euroatlantyckich. Rosja poprzez powrót do neoimperialnych ambicji, czego egzemplifikacją była aneksja Krymu, zaczęła dążyć do destabilizacji struktur bezpieczeństwa Zachodu poprzez działania asymetryczne. Eskalacja rosyjskich działań zbrojnych w 2022 r. była w oczach Polski potwierdzeniem odrodzenia się aspiracji Władimira Putina do „Wielkiej Rosji”. Pojęcie „Wielka Rosja” odnosi się do imperialnej wizji Rosji jako potężnego państwa dominującego nad sąsiadującymi narodami, szczególnie na obszarze byłego Związku Radzieckiego. Współcześnie idea ta wiąże się z dążeniem do odbudowy strefy wpływów Rosji oraz przywrócenia jej statusu globalnego mocarstwa, często kosztem suwerenności innych państw. Działania Władimira Putina – w tym agresja wobec Ukrainy – są wyrazem realizacji tej idei.

Polska od wieków kształtowała swoją politykę bezpieczeństwa w odpowiedzi na dynamiczne uwarunkowania geopolityczne oraz historyczne doświadczenia. Jej położenie między Niemcami a Rosją sprawia, że strategiczne myślenie państwa koncentruje się na obronności i sojuszach międzynarodowych. Historia Polski - rozbory, II wojna światowa, okres komunizmu oraz transformacja po 1989 r., ukształtowały strategiczną kulturę Polski. Wstąpienie do NATO i UE umocniło pozycję Polski w strukturach euroatlantyckich, zapewniając jej większą stabilność i bezpieczeństwo. Po 2014 r., w obliczu agresywnej polityki Rosji, Polska zwiększyła wydatki na obronność i stała się jeszcze bardziej aktywnym adwokatem na rzecz wzmocnienia wschodniej flanki NATO.

II. BEZPIECZEŃSTWO - WYMIAR NARODOWY

1. Ramy prawne

Artykuł 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że: „Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”⁹. Podstawy prawne obrony

8. Edward Lucas, *The New Cold War. Putin's Threat to Russia and the West*, 2014, Londyn, St. Martin's Griffin.

9. *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku* [online].

Rzeczypospolitej Polskiej określa „Ustawa z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony RP”¹⁰. Dokument ten reguluje zasady organizacji i funkcjonowania systemu obronnego państwa, a także kompetencje organów władzy publicznej w tym zakresie. Szczególną rolę w systemie obronnym pełni Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, który zgodnie z art. 4a ustawy stoi na straży suwerenności, bezpieczeństwa państwa oraz nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium. W ramach swoich kompetencji zatwierdza on, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, Strategię Bezpieczeństwa Narodowego RP. Dokument ten określa najważniejsze zagrożenia dla państwa oraz kierunki działań w zakresie polityki obronnej i bezpieczeństwa narodowego. Ponadto Prezydent, również na wniosek Prezesa Rady Ministrów, wydaje w drodze postanowienia Polityczno-Strategiczną Dyrektywę Obronną Rzeczypospolitej Polskiej. Dyrektywa ta stanowi jeden z kluczowych dokumentów operacyjnych, określających szczegółowe zasady funkcjonowania systemu obronnego państwa w sytuacjach zagrożenia.

Dokumenty prawne definiujące strategię bezpieczeństwa narodowego Polski po 1989 r. mają znaczenie dla aktualnego kształtu jej bezpieczeństwa. Odzyskana suwerenność i początki transformacji spowodowały potrzebę redefinicji polityki bezpieczeństwa i obrony przez nowe władze, które za główny cel przyjęły integrację Polski ze strukturami euroatlantyckimi. „Jednym z najważniejszych i najpilniejszych wyzwań dla Polski po 1989 r. stało się sformułowanie narodowej strategii i ukształtowanie stosownej do niej samodzielnej polityki bezpieczeństwa, w tym obronności”¹¹. Strategie Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej stanowią najważniejszy dokument o charakterze strategicznym, określające kluczowe interesy narodowe oraz cele strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa i obronności.

Generał Stanisław Koziej proponuje podział na strategie, które powstały tuż po 1989 r. w warunkach odzyskania przez Polskę „samodzielności strategicznej” i negocjacji akcesyjnych do NATO oraz te, które powstały gdy Polska była już państwem członkowskim Sojuszu po 1999 r.¹².

10. Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony RP. Dziennik Ustaw 1967 nr 44 poz. 220 [online].

11. Stanisław Koziej, Adam Brzozowski, *Strategie bezpieczeństwa narodowego RP 1990–2014. Refleksja na ćwierćwiecze*, [w:] Robert Kupiecki (red.), *Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. Pierwsze 25 lat*, Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej im. płk. dypl. Mariana Porwita, Warszawa 2015.

12. *Ibidem*.

Tabela 1. Zestawienie najważniejszych dokumentów strategicznych (1990-2020)

Rok	Nazwa
1945-1989	Doktryna Obronna Układu Warszawskiego
1990	Doktryna obronna Rzeczypospolitej Polskiej
1992	Założenia polskiej polityki bezpieczeństwa oraz Polityka bezpieczeństwa i strategia obronna Rzeczypospolitej Polskiej
2000	Strategia Bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej i Strategia Obronności Rzeczypospolitej Polskiej
2003	Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej
2007	Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej
2009	Strategia Obronności Rzeczypospolitej Polskiej
2010-2012	Strategiczny Przegląd Bezpieczeństwa Narodowego
2014	Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej
2020	Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej

Źródło: opracowanie własne.

2. Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej (2020)

Zgodnie z aktualną Strategią Bezpieczeństwa Narodowego Polski (2020)¹³, fundamentem bezpieczeństwa narodowego jest silny sojusz z NATO i UE. „Podstawowym czynnikiem kształtującym bezpieczeństwo Polski jest jej silne osadzenie w strukturach transatlantyckich i europejskich, a także rozwój współpracy dwustronnej i regionalnej z najważniejszymi partnerami”¹⁴. „Partnerstwo strategiczne ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki” w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony jest uznawane za priorytetowe¹⁵.

Pierwszym elementem dokumentu jest analiza środowiska bezpieczeństwa, która uwzględnia zarówno czynniki wewnętrzne, jak i międzynarodowe wpływające na sytuację strategiczną Polski. Współczesne zagrożenia dla bezpieczeństwa Polski są związane z Rosją - „Najpoważniejsze zagrożenie stanowi neoimperialna polityka władz Federacji Rosyjskiej, realizowana również przy użyciu siły militarnej”¹⁶. Ponadto, utrzymujące się konflikty regionalne i wewnętrzne na południowych obrzeżach Europy.

Podstawowymi wartościami kształtującymi bezpieczeństwo narodowe Rzeczypospolitej Polskiej są niepodległość, suwerenność oraz integralność terytorialna państwa. Kluczowym celem jest zapewnienie bezpieczeństwa

13. *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP 2020* [online].

14. *Ibidem*.

15. *Ibidem*.

16. *Ibidem*.

zarówno kraju, jak i jego obywateli, przy jednoczesnym dążeniu do budowy stabilnego porządku międzynarodowego opartego na współpracy, poszanowaniu prawa oraz solidarności. W ramach strategii państwo zobowiązuje się do wzmacniania tożsamości narodowej, ochrony dziedzictwa kulturowego oraz tworzenia warunków do zrównoważonego rozwoju społecznego, gospodarczego i ekologicznego. Dokument przedstawia również inne zagrożenia dla bezpieczeństwa narodowego (rywalizacja między Stanami Zjednoczonymi i Chinami, operacje hybrydowe, bezpieczeństwo energetyczne, wyzwania zdrowotne...).

Następnie Strategia definiuje wartości, interesy narodowe oraz cele strategiczne w obszarze bezpieczeństwa narodowego, stanowiące fundament polityki obronnej i bezpieczeństwa państwa. Dokument opiera się na czterech głównych filarach: bezpieczeństwo państwa i obywateli, roli Polski w systemie bezpieczeństwa międzynarodowego, tożsamość i dziedzictwo narodowe, rozwój społeczny i gospodarczy oraz ochronę środowiska.

Bezpieczeństwo narodowe opiera się na realizacji określonych interesów strategicznych, które znajdują odzwierciedlenie w czterech filarach polityki bezpieczeństwa. Pierwszy z nich, dotyczący bezpieczeństwa państwa i obywateli, obejmuje integrację systemu zarządzania bezpieczeństwem narodowym oraz wzmacnianie zdolności obronnych kraju. W ramach tego obszaru kluczowe znaczenie ma podniesienie odporności państwa na zagrożenia, rozwój sił zbrojnych, modernizacja technologiczna oraz zwiększenie cyberbezpieczeństwa. Równie istotne jest zapewnienie bezpieczeństwa informacyjnego, w tym ochrona przestrzeni informacyjnej przed dezinformacją i zagrożeniami hybrydowymi.

Drugi filar koncentruje się na pozycji Polski w międzynarodowym systemie bezpieczeństwa. Priorytetem jest wzmocnienie współpracy w ramach NATO i Unii Europejskiej, co pozwala na zwiększenie zdolności obronnych kraju i całego regionu euroatlantyckiego. Ważnym elementem jest także rozwój współpracy bilateralnej i regionalnej, dzięki której Polska może skutecznie uczestniczyć w kształtowaniu polityki bezpieczeństwa w Europie i na świecie.

Trzeci filar obejmuje ochronę tożsamości narodowej i dziedzictwa kulturowego. Podkreśla on znaczenie wartości historycznych, chrześcijańskiego dziedzictwa oraz uniwersalnych zasad, które kształtują społeczną spójność kraju.

Czwarty filar polityki bezpieczeństwa narodowego Polski podkreśla znaczenie rozwoju społecznego i gospodarczego oraz ochrony środowiska jako fundamentów długofalowej stabilności państwa. Zakłada on, że bezpieczeństwo nie ogranicza się jedynie do kwestii militarnych, lecz

obejmuje również przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wspieranie zrównoważonego wzrostu oraz reagowanie na wyzwania klimatyczne. Troska o jakość życia obywateli i stan środowiska naturalnego wzmacnia odporność państwa na kryzysy wewnętrzne i zewnętrzne.

Realizacja postanowień Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP wymaga zaangażowania zarówno instytucji rządowych, jak i administracji samorządowej oraz innych podmiotów odpowiedzialnych za poszczególne aspekty bezpieczeństwa. Jej wdrożenie odbywa się w ramach istniejących przepisów prawa, a skuteczność podlega bieżącej weryfikacji i dostosowaniu poprzez strategiczne przeglądy w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego. W przyszłości przewiduje się określenie szczegółowych mechanizmów realizacji strategii w nowej ustawie o zarządzaniu bezpieczeństwem narodowym¹⁷.

Obecnie obowiązująca Strategia została stworzona po aneksji Krymu przez Rosję i przed wybuchem pełnoskalowej wojny na Ukrainie. Wymaga ona dostosowania do obecnych uwarunkowań geopolitycznych i uwzględniania nowej sytuacji bezpieczeństwa Polski. Trwają prace nad stworzeniem nowego dokumentu. Kończący kadencję prezydent RP Andrzej Duda przekazał w lipcu 2024 r. rządowi rekomendacje do nowej Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP¹⁸, które zostały przygotowane przez Biuro Bezpieczeństwa Narodowego¹⁹, w konsultacji z 60 ekspertami.

3. Wydatki na obronność Polski

Powyższe ramy prawno-administracyjne polityki bezpieczeństwa i obrony znajdują swoje odzwierciedlenie poprzez realne działania prowadzone przez Polskę w celu zapewnienia stabilności i bezpieczeństwa kraju. Polska od wielu lat znacząco zwiększa swoje wydatki na obronność. Według raportu International Institute For Strategic Studies Polska stała się 15. największym graczem w wydatkach na obronę na świecie w 2024 r., awansując z 20. miejsca (2022)²⁰.

W 2013 r. wynosiły one 1,72% PKB (28 mld PLN), natomiast w 2025 r. osiągną poziom 4,7% PKB (186,6 mld PLN). To znaczący wzrost w porównaniu do 2024 r. - o 28,6 mld PLN (18,1%). Oznacza to, że od

17. *Rekomendacje do Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, 04.07.2024, Oficjalna strona BBN [online].

18. *Rekomendacje do Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, op.cit.

19. Biuro Bezpieczeństwa Narodowego jest to polski urząd realizujący powierzone przez Prezydenta RP zadania w zakresie bezpieczeństwa narodowego. Służy prezydentowi pomocą oraz wsparciem w realizacji jego zadań w zakresie bezpieczeństwa i obronności. Zostało utworzone w 1991 r. przez Lecha Wałęsę. Oficjalna strona BBN, [online].

20. *Report Military Balance 2024*, International Institute For Strategic Studies [online].

początku konfliktu rosyjsko-ukraińskiego w 2014 r. Polska istotnie zwiększyła nakłady na bezpieczeństwo i obronę. Łączne wydatki na obronność obejmują 124,3 mld PLN z budżetu państwa (3,1% PKB), z czego 14,0 mld PLN trafi do Funduszu Wsparcia Sił Zbrojnych (FWSZ)²¹, oraz 76,3 mld PLN z FWSZ. Około 41,7% budżetowych wydatków obronnych zostanie przeznaczone na inwestycje i zakupy sprzętu wojskowego. Wzrost wydatków w 2025 r. ma zostać sfinansowany m.in. przez kredyty i emisję obligacji w ramach FWSZ, który na koniec roku ma osiągnąć zadłużenie na poziomie 113,1 mld PLN. Choć planowane wydatki umacniają pozycję Polski w NATO, stanowią one znaczące obciążenie budżetowe. Deficyt budżetu państwa ma wynieść 289 mld PLN (7,3% PKB), a całość wzrostu wydatków obronnych koncentruje się na FWSZ, co budzi obawy dotyczące finansowej stabilności planu.

Tabela 2. Wydatki Polski na obronność, udział w PKB (%) w latach 2014-2025

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
% PKB	1,85	2,22	1,99	1,89	2,02	2,02	2,3	2,2	2,5	3,9	4,2	4,7
mld PLN	31,21	37,11	35,34	36,69	41,85	43,44	51,82	58,12	57,95	137	159	187

Źródła: Military expenditure by country, in millions of US\$ at current prices and exchange rates, 1949-2023, Military expenditure by country as percentage of gross domestic product, 1949-2023, SIPRI Military Expenditure Database 2023 [online]. Ustawa budżetowa na 2021 rok, 20.01.2021 [online]. (dostęp: 03.02.2021); Odpowiedzialny, ale hojny – budżet na 2025 rok przyjęty, Oficjalna strona Kancelarii Prezesa Rady Ministrów [online] ; Decyzja budżetowa na rok 2025 nr 10/Minister obrony narodowej z dnia 23 stycznia 2025 r. [online].

Tabela 3. Wydatki na obronność Polski na tle państw Grupy Wyszehradzkiej (2022-2024)

Państwo	Wydatki na obronę PKB (%)		Armia
	2022	2024	
Polska	2,5	4,2	199 300
Republika Czeska	0,97	1,52	28 000
Słowacja	1,16	2	18 000
Węgry	1,4	2	33 400

Źródło: opracowanie własne.

21. Fundusz Wsparcia Sił Zbrojnych (FWSZ) został utworzony 23 kwietnia 2022 r. na podstawie ustawy o obronie Ojczyzny (UO). Jest jednym z trzech głównych źródeł finansowania Wojska Polskiego, obok budżetu państwa i środków ze sprzedaży udziałów spółek obronnych. Za jego utworzenie i zarządzanie odpowiada Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) na mocy umowy z Ministrem Obrony Narodowej. Fundusz finansuje zadania określone w „Programie Rozwoju Sił Zbrojnych” (PRSZ), a także szczegółowe plany modernizacyjne, zakupowe i inwestycyjne Sił Zbrojnych RP. FWSZ zastąpił Fundusz Modernizacji Sił Zbrojnych (FMSZ), który miał mniejsze możliwości finansowe i nie pozwalał na finansowanie zwrotne. Dochody FWSZ pochodzą głównie z kredytów, obligacji oraz środków budżetowych. Jego funkcjonowanie wymaga współpracy MON, BGK i Ministerstwa Finansów. Ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, Art. 41. Utworzenie Funduszu Wsparcia Sił Zbrojnych [online].

4. Plany zakupu sprzętu wojskowego

Wzrostowi wydatków towarzyszy szeroko zakrojona polityka zakupów uzbrojenia, głównie od Stanów Zjednoczonych i Korei Południowej. Dodatkowo, Polska zabezpieczyła pożyczkę w wysokości 4 mld dolarów od Stanów Zjednoczonych na dalsze zakupy obronne, w tym systemy obrony powietrznej Patriot oraz śmigłowce Apache. Polskie siły zbrojne przez dekady były niedoinwestowane, dysponowały przestarzałym sprzętem z czasów Układu Warszawskiego. Do czasu wejścia do NATO w 1999 r. odnotowano niewielkie zakupy, a możliwości modernizacji polskiej armii pozostawały ograniczone. Sytuacja diametralnie zmieniła się w lutym 2022 r., gdy po rozpoczęciu pełnoskalowej wojny na Ukrainie znaczna część polskiego uzbrojenia trafiła na front, co skłoniło Ministerstwo Obrony Narodowej (MON) do zawierania nowych kontraktów²². Złożone zamówienia, z których część została zrealizowana (2025), dotyczą różnych rodzajów sprzętu wojskowego. Wśród nich najważniejsze to²³:

- wozy bojowe i czołgi: Polska będzie posiadać łącznie 128 pojazdów Leopard 2 (Niemcy), a po 2022 r. zamówiła Abramsy M1A1 FEP (USA), z czego wszystkie 116 sztuk zostało obecnie dostarczonych. Trwa także dostawa bardziej zaawansowanych Abramsów M1A2 SEPv3 oraz K2 Black Panther (Korea Południowa). Poza czołgami polska armia ma posiadać także 1000 bojowych wozów piechoty Borsuk (Polska) dzięki czemu stanie się istotną siłą pancerną w Europie;
- samoloty: aktualnie na stanie polska armia posiada 48 myśliwców F-16 (USA). W celu zmodernizowania floty powietrznej zakupiono nowoczesne myśliwce F-35 (USA), których dostawy przewidziane są w 2026 r. Zamówione zostały także samoloty FA-50 (Korea Południowa). Zakupiono także dwa samoloty Saab 340 AEW&C (Szwecja), przeznaczone do wczesnego ostrzegania i kontroli przestrzeni powietrznej;
- śmigłowce: zakupione zostały maszyny AH-64E Apache (USA). Pierwsze dostawy zaplanowano na 2028 r., choć wcześniej maszyny będą w leasingu od armii amerykańskiej. Obecnie realizowane są również dostawy wielozadaniowych śmigłowców AW-149 (Włochy, Wielka Brytania);
- artyleria i systemy przeciwlotnicze: jednym z kluczowych kontraktów dla polskiej armii było pozyskanie systemów K9 Thunder (Korea Południowa). Do 2025 r. Polska otrzymała ponad 130 armatohaubic, z zamówionych ponad 360 maszyn, chociaż umowy ramowe zakładały niemal 700 jednostek. Polska armia posiada również krajowe armatohaubice Krab, których dokładną liczbę trudno stwierdzić, ponieważ część z nich została

22. Oficjalna strona Ministerstwa Obrony Narodowej RP [online].

23. Oficjalna strona Wojsko Polskie [online]; Oficjalna strona Ministerstwa Obrony Narodowej [online].

przekazana Ukrainie. Szacuje się, że w Polsce jest ich około dwadzieścia, a docelowo ma ich być ponad 200. Polska nadal oczekuje na realizację dostawy ośmiu baterii systemu Patriot (USA), choć celem jest posiadanie ich w znacznie większej liczbie²⁴;

- okręty: Marynarka Wojenna stanowi istotny składnik polskiej armii. Po latach niedofinansowania realizowane są dwa priorytetowe programy mające na celu jej modernizację. Program „Miecznik”, mający na celu budowę trzech fregat (pierwsza z nich ma wejść do służby w 2029 r.) i programu „Orka”. Władysław Kosiniak-Kamysz, Minister Obrony Narodowej, zapowiedział, że w ramach tego drugiego programu Marynarka Wojenna ma otrzymać nowe okręty podwodne²⁵. W rywalizacji o kontrakt na nowe okręty podwodne dla Polski oferty przedstawiły Francja (Naval Group), Szwecja (Saab), Włochy (Fincantieri) i Korea Południowa (Grupa HHI).
- pojazdy patrolowe i rozpoznawcze: polska armia ma aktualnie na stanie 124 maszyny M-ATV i Cougar (USA). Na wcześniejszym etapie znajduje się realizacja zamówienia na lekkie wozy KLTV (Korea Południowa).

Tabela 4. Zestawienie zakupów sprzętu wojskowego (dostarczonych i planowanych), stan na styczeń 2025.

Rodzaj sprzętu wojskowego	Nazwa	Kraj produkcji	Ilość zamówiona	Ilość dostarczona
Wozy bojowe i czołgi	Abramsy M1A1 FEP	USA	116	116
	Abramsy M1A2 SEPv3	USA	250	28
	K2 Black Panther	Korea	180	84
	Borsuk	Południowa	1000	1000
		Polska		
Samoloty	F-35	USA	32	1
	FA-50	Korea	48	12
	Saab 340 AEW&C	Południowa	2	2
		Szwecja		
Śmigłowce	AH-64E Apache	USA	96	0
	S-70 i Black Hawk	USA	8	8
	AW-149	Włochy,	32	8
		Wielka		
		Brytania		
Artyleria i systemy przeciwlotnicze	K9 Thunder	Korea	364	136
	Krab	Południowa	212	26
	K239 Chunmoo	Polska	290	70
	Patriot PAC-3	Korea	8	2
		Południowa		
		USA		

24. Dodatkowo Polska negocjuje instalacje systemu artylerii raketowej HIMARS. Kontrakt z USA został zawarty jeszcze przed wybuchem wojny w Ukrainie, i obecnie Polska posiada dwadzieścia takich zestawów. Rząd PiS (2015-2023) podpisał umowę ramową, która zakładała dostarczenie nawet 500 zestawów, jednak rozmowy w tej sprawie wciąż trwają (2025).

25. *Kontynuujemy proces wzmacniania Marynarki Wojennej RP*, 2024 [online]. .

Okręty	Fregaty (Program Miecznik) Okręty podwodne (Program Orka)	Polska	3	1
Pojazdy patrolowe i rozpoznawcze	Oshkosh M-ATV Cougar Kia KLTV	USA USA Korea Południowa	124 300 400	124 300 15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Obrony Narodowej i Agencji Uzbrojenia.

5. Rozwój sił zbrojnych

Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z art. 26 Konstytucji, „służą ochronie niepodległości państwa i niepodzielności jego terytorium oraz zapewnieniu bezpieczeństwa i nienaruszalności jego granic”²⁶. Ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny dodatkowo precyzuje, że „Siły Zbrojne stoją na straży suwerenności i niepodległości państwa oraz jego bezpieczeństwa i pokoju”²⁷. Ponadto, w myśl tej ustawy, mogą być angażowane w działania wykraczające poza obronę terytorium kraju, w tym w zwalczanie klęsk żywiołowych i likwidację ich skutków, działania antyterrorystyczne, ochronę mienia, akcje poszukiwawcze i ratownicze, ochronę zdrowia i życia ludzkiego, obronę cyberprzestrzeni, neutralizację materiałów wybuchowych oraz zarządzanie kryzysowe. Z kolei „Ustawa o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa” określa warunki ich wykorzystania poza terytorium kraju²⁸. Wojsko Polskie może być wówczas zaangażowane w działania zbrojne wspierające państwa sojusznice, misje pokojowe, operacje antyterrorystyczne, ewakuację obywateli RP, a także uczestniczyć w misjach humanitarnych, poszukiwawczo-ratowniczych, szkoleniowych i reprezentacyjnych. Dodatkowe przepisy regulują szczegółowe zadania Sił Zbrojnych RP w sytuacjach kryzysowych, operacjach antyterrorystycznych, ochronie granic, wspieraniu działań Straży Granicznej i Policji oraz zabezpieczaniu żeglugi i portów morskich. Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej obecnie składają się z pięciu rodzajów wojsk: Wojska Lądowe, Marynarka Wojenna, Siły Powietrzne, Wojska Specjalne i Wojska Obrony Terytorialnej. Na czele poszczególnych rodzajów sił zbrojnych stoją: Dowódca Generalny Rodzajów Sił Zbrojnych (gen. Marek Sokołowski), Dowódca Operacyjny Rodzajów Sił Zbrojnych (gen. dyw. Maciej Klisz) i Dowódca Wojsk Obrony Terytorialnej (gen. bryg. dr Krzysztof Stańczyk)²⁹.

26. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej..., op.cit.

27. Ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, Dz.U. 2022 poz. 655 [online].

28. Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, Dz.U. 1998 nr 162 poz. 1117 [online].

29. Oficjalna strona Wojsko Polskie [online].

Plan Modernizacji Technicznej na lata 2021-2035³⁰ zakłada rekordowe środki finansowe 524 mld zł na realizację długoterminowych programów modernizacyjnych, które odgrywają kluczową rolę w rozwijaniu zdolności operacyjnych Wojska Polskiego. Podstawę prawną dla procesu rozbudowy nowoczesnych sił zbrojnych stanowi Ustawa o obronie Ojczyzny³¹. Na jej mocy przewidziano stopniowe zwiększenie liczebności sił zbrojnych z obecnych 200 000 do 300 000 żołnierzy do 2035 r., co potencjalnie uczyniłoby Polskę państwem dysponującym największą armią lądową w Europie³².

Wzrost liczebności sił zbrojnych, zarówno w zakresie żołnierzy zawodowych, jak i formacji wspierających, stanowi element długoterminowej strategii modernizacji i rozbudowy potencjału obronnego Polski. Zgodnie z założeniami rozwoju Sił Zbrojnych RP do 2035 roku, planowane jest osiągnięcie liczebności na poziomie 300 000 żołnierzy. W strukturze tej przewiduje się 187 127 żołnierzy zawodowych, 9 373 żołnierzy zawodowych w okresie kształcenia, 3 000 żołnierzy Dobrowolnej Służby Wojskowej w trakcie szkolenia, 50 000 żołnierzy pełniących Dobrowolną Służbę Wojskową oraz 50 000 żołnierzy Terytorialnej Służby Wojskowej. Realizacja tego ambitnego planu może napotkać istotne wyzwania, zwłaszcza w kontekście czynników demograficznych oraz budżetowych, które mogą ograniczać możliwości zwiększenia liczby żołnierzy zawodowych. Choć w ostatnich latach odnotowuje się stopniowy wzrost liczebności armii, wyzwaniem pozostaje znaczny odsetek rezygnacji ze służby³³. Według danych Ministerstwa Obrony Narodowej, w styczniu 2023 roku służbę zakończyło 4,3 tysiąca żołnierzy, w styczniu 2024 roku – 4,5 tysiąca, natomiast w styczniu 2025 roku liczba ta spadła do 2,7 tysiąca.

Warto także podkreślić, że Polska aktywnie uczestniczy w operacjach międzynarodowych, angażując około 1 500 żołnierzy w dziesięciu misjach pokojowych i wojskowych na różnych kontynentach³⁴. Udział Polski w tych misjach podkreśla jej aktywne zaangażowanie w stabilizację sytuacji międzynarodowej oraz współpracę w ramach sojuszy polityczno-wojskowych.

30. *Modernizacja techniczna SZRP*, Oficjalna strona Ministerstwa Obrony Narodowej [online].

31. Ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, op.cit.

32. Liczebność żołnierzy zawodowych w Siłach Zbrojnych RP w ostatnich latach wykazywała umiarkowane zmiany, co potwierdzają oficjalne dane MON. W 2015 r. liczba żołnierzy zawodowych wynosiła 96 200, natomiast w kolejnych latach systematycznie wzrastała, osiągając 107 700 w 2019 r., 110 100 w 2020 r. oraz 118 300 w 2022 r., z czego 11 500 stanowiły kobiety. Stabilność utrzymywała się również w zakresie zatrudnienia pracowników cywilnych wojska, których liczba w 2015 r. wynosiła 45 500, by w 2019 r. wzrosnąć do 45 800, a w 2020 roku do 46 600. W 2022 roku odnotowano 46 500 pracowników cywilnych, w tym 21 500 kobiet. Struktura korpusu żołnierzy zawodowych na dzień 31 grudnia 2022 r. obejmowała 10 000 oficerów starszych i generałów, 11 600 oficerów młodszych, 46 000 chorążych i podoficerów oraz 50 700 żołnierzy. Dodatkowo, w służbie pozostawało 7 000 żołnierzy służby kandydackiej oraz 31 730 żołnierzy pełniących Terytorialną Służbę Wojskową.

33. Istotnym czynnikiem wpływającym na tę tendencję jest obowiązujący system emerytalny, który umożliwia uzyskanie uprawnień emerytalnych po 25 latach służby, a w przypadku osób, które rozpoczęły służbę przed reformą – już po 15 latach.

34. Oficjalna strona Ministerstwa Obrony Narodowej [online].

Tabela 5. Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej 2024-2035.

Rodzaj wojska	Liczebność 2024	Liczebność 2035
Żołnierze zawodowi	139 500	187 127
Żołnierze zawodowi w trakcie kształcenia	4 800	9 373
Dobrowolna Zasadnicza Służby Wojskowej w okresie kształcenia	2 500	3 000
Dobrowolna Zasadnicza Służba Wojskowa	17 500	50 000
Terytorialna Służba Wojskowa	35 000	50 000
Łącznie*	199 300	299 500

*Armia stanu pokojowego

Źródło: Ministerstwo Obrony Narodowej.

6. Wojna hybrydowa prowadzona przez Rosję

Jednym z istotnych elementów, który stanowi o strategii wzmacniania polskiej obronności jest wojna hybrydowa prowadzona przez Rosję i Białoruś przeciwko Polsce i odczuwalna w coraz większym natężeniu od 2014 r. Wojna hybrydowa, w której tradycyjne metody militarne są połączone z działaniami pozamilitarnymi³⁵, stanowi poważne zagrożenie dla stabilności kraju oraz całego regionu. Wśród licznych przykładów działań hybrydowych wymienić należy:

- instrumentalizacja migracji jako forma presji. Od 2021 r. Polska zmagą się z kryzysem migracyjnym na swojej wschodniej granicy. Białoruś, przy wsparciu rządu rosyjskiego steruje napływem migrantów z Bliskiego Wschodu (głównie obywatele Afganistanu, Syrii, Somalii, Indii, Iranu i Jemenu), wykorzystując ich jako „broń” w celu destabilizacji sytuacji na granicach UE. Tygodniowo polska Straż Graniczna odnotowuje około 100 prób nielegalnego przekroczenia granicy³⁶;
- regularne, wspólne manewry wojskowe Białorusi i Rosji. W dniach 29-31 lipca 2023 r. miały miejsce w okolicach Grodna, w pobliżu korytarza suwalskiego (zobacz s. 35). Kolejne planowane są na wrzesień 2025 r. (ćwiczenia Zapad 2025)³⁷. Ćwiczenia wojskowe w pobliżu polskich granic świadczą o rosnącym zagrożeniu militarnym ze strony Rosji i Białorusi, które nie tylko testują zdolności wojskowe, ale również destabilizują sytuację bezpieczeństwa w regionie powodując celowo poczucie zagrożenia w sąsiednich państwach oraz są demonstracją możliwości zbrojnych Rosji i Białorusi;

35. Stanisław Koziej, *Wojna hybrydowa: zimna i gorąca*, 2018 [online].

36. Dane według Podlaskiej Straży Granicznej [online].

37. „Zapad '25”: ograniczone, ale jednak możliwości, 2025, Polska Zbrojna [online]. .

- obecność grupy paramilitarnej Wagnera w 2023 r.³⁸ w pobliżu polskich granic z Białorusią, co budziło szczególne obawy o możliwą eskalację działań hybrydowych, w tym sabotaż, dezinformację oraz prowokację na terytorium Polski;
- wojna informacyjna, w której dezinformacja i manipulacja są używane jako narzędzia destabilizacji wewnątrz kraju, a także podważając wizerunek Polski na zewnątrz³⁹;
- działania w cyberprzestrzeni. W 2024 r. Polska zarejestrowała średnio 5 000 cyberataków dziennie co czyni ją jednym z najbardziej atakowanych krajów w Europie⁴⁰. Największymi ofiarami tych ataków były instytucje rządowe, sektor finansowy, służba zdrowia (szpitale), szkolnictwo wyższe⁴¹, a także infrastruktura krytyczna, w tym kolej, energetyka;
- działania sabotażowe. W 2024 r. miały miejsce liczne incydenty związane z pożarami (infrastruktura krytyczna, szpitale, kolej), które były efektem działań sabotażowych⁴²;
- działania dywersyjne. Wzrasta obecność i nasila się działalność rosyjskich oraz białoruskich szpiegów, którzy zbierają informacje wywiadowcze, a także wspierają destabilizację wewnętrzną⁴³;

38. W 2023 roku zaobserwowano nasilenie się działań hybrydowych, co miało związek z przeprowadzonymi wówczas wyborami parlamentarnymi.

39. Szerzej: Adam Leszczyński, *Raport cząstkowy Zespołu ds. Dezinformacji. Komisja do spraw badania wpływów rosyjskich i białoruskich na bezpieczeństwo wewnętrzne i interesy Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2004–2024*, 2025 [online]; *Rosyjska wojna dezinformacyjna przeciwko Polsce*, Fundacja Pulaski, 2017 [online]. Warto również zapoznać się z przykładami dezinformacji, które są regularnie monitorowane przez służby polskie. *Polska na celowniku dezinformacji*, 2025 [online]; *Dezinformacja przeciwko Polsce*, Meldunki sytuacyjne [online].

40. Według raportu ESET Threat Report za II połowę 2024 r. Polska jest drugim najczęściej atakowanym krajem na świecie, po Japonii. *Threat Report H2 2024*, Eset Digital Security [online].

41. Dnia 10 lipca 2023 r. Akademia Sztuki Wojennej, największa uczelnia wojskowa w Polsce, padła ofiarą ataku przeprowadzonego przez grupę CyberTriad, powiązaną z rosyjskimi służbami wywiadowczymi. Nowe szczegóły cyberataku na Akademię Sztuki Wojennej, 2023 [online].

42. Zarzut za podpalenie marketu budowlanego na zlecenie rosyjskiego wywiadu, Oficjalna strona Prokuratury krajowej, 2025 [online].

43. Komunikat dotyczący działalności dywersyjnej FR, 25.10.2024, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego [online].

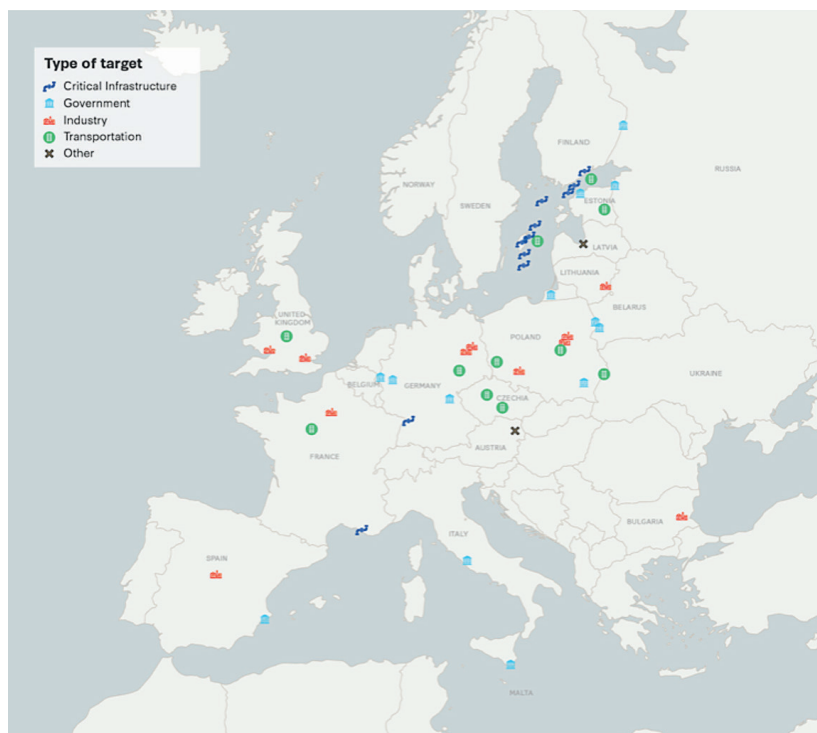
- rosyjska „Flota cieni” zwiększyła swoją aktywność na Morzu Bałtyckim działając na szkodę podmorskiej infrastruktury krytycznej w regionie⁴⁴.
- podczas kampanii prezydenckiej w Polsce zidentyfikowano sieci fałszywych kont powiązanych z rosyjskimi interesami, które rozpowszechniały treści dezinformacyjne na tematy takie jak wojna w Ukrainie, migracja czy stosunki z UE. Celem było zaostrenie podziałów społecznych i osłabienie zaufania do wybranych kandydatów oraz instytucji. Powtarzały się prorosyjskie narracje promujące m.in. tezę, że tylko Rosja dąży do pokoju. Zidentyfikowano też konkretne operacje, takie jak „Overload” (chaos informacyjny) i „Doppelganger” (podszywanie się pod wiarygodne media)⁴⁵.

Polska, będąca na pierwszej linii frontu wojny hybrydowej, zмага się z licznymi zagrożeniami, które mają na celu destabilizację państwa i jego otoczenia, co obrazuje grafika nr 5.

44. „Flota cieni” to sieć tankowców umożliwiających Rosji eksport ropy mimo zachodnich sankcji. Jej funkcjonowanie opiera się na zakupie starszych statków przez pośredników z państw trzecich, lukach prawnych w handlu międzynarodowym oraz rekrutacji załóg, także z UE i Ukrainy. Ponad jedna trzecia tych jednostek należała wcześniej do zachodnich firm oficjalnie popierających sankcje. Oprócz finansowania rosyjskiej agresji na Ukrainę, „flota cieni” stwarza zagrożenia ekologiczne i bezpieczeństwa – na niektórych tankowcach znaleziono urządzenia szpiegowskie. UE rozważa objęcie sankcjami nie tylko statków, ale też agencji załogowych i kluczowego personelu, co mogłoby osłabić operacyjną zdolność floty. Ponadto, jednostki tej floty są podejrzewane o udział w aktach sabotażu, w tym uszkodzeniach podmorskiej infrastruktury krytycznej w regionie. W odpowiedzi państwa bałtyckie należące do NATO zainicjowały operację „Wartownik Bałtyku”, której celem jest wzmocnienie nadzoru nad infrastrukturą podwodną i zwiększenie jej ochrony. Działania te wpisują się w strategię przeciwdziałania zagrożeniom hybrydowym, koncentrując się na wykrywaniu i zapobieganiu aktom sabotażu na Morzu Bałtyckim. *NATO launches 'Baltic Sentry' to increase critical infrastructure security*, 14.01.2025, NATO [online]; Eitvydas Bajarūnas, *Choking Russia's Shadow Fleet in the Baltic*, Analysis CEPA, 15.01.2025 [online]; „Wartownik Bałtyku” – odpowiedź NATO na działania sabotażowe Rosji na Bałtyku, Komentarze IES 1267, 2025 [online].

45. „Bezpieczne wybory” [online]; Wojciech Łobodziński, „Analityczka PISM: Rosjanie wpływali na narracje obecne w polskiej kampanii prezydenckiej”, *Polska Agencja Prasowa*, 4.06.2025 [online].

Grafika 1. Rosyjskie ataki w Europie 2022-2025.

Source: CSIS analysis.

CSIS | DEFENSE AND SECURITY
DEPARTMENT

Źródło: Seth G. Jones, *Russia's Shadow War Against the West* Center of Strategic and International Studies, 18.03.2025 [online].

7. Narodowy Projekt Odstraszania i Obrony Tarcza Wschód 2024-2028

Jedną z odpowiedzi na zagrożenia, na które wystawione jest bezpieczeństwo Polski, oprócz działań podjętych i opisanych powyżej, pozostaje obecnie realizowany Narodowy Projekt Odstraszania i Obrony Tarcza Wschód 2024-2028⁴⁶. Stanowi on kluczową inicjatywę w zakresie wzmacniania bezpieczeństwa Polski oraz wschodniej flanki NATO. Projekt, ogłoszony w maju 2024 r., obejmuje budowę umocnień na granicy z Rosją i Białorusią, systemu fortyfikacji wojskowych, fizycznych zapór oraz nowoczesnych systemów monitorowania przestrzeni powietrznej. Jego realizacja przewidziana jest na lata 2024–2028, z budżetem wynoszącym 10 mld zł.

46. Oficjalna strona Narodowego Projektu Odstraszania i Obrony Tarcza Wschód 2024-2028 [online]; Tarcza Wschód - operacja umacniania wschodniej granicy Polski i wschodniej flanki NATO, 2025 [online].

Grafika 2. Wizualizacja fragmentu Narodowego Projektu Odstraszania i Obrony Tarcza Wschód 2024-2028 - pas przygraniczny.

Źródło: Oficjalna strona Narodowego Projektu Odstraszania i Obrony Tarcza Wschód 2024-2028 [online].

Podstawowym założeniem „Tarczy Wschód” jest wzmocnienie zdolności odstraszania, utrudnienie ruchu potencjalnemu przeciwnikowi oraz zapewnienie płynnego przemieszczania własnych sił. W tym kontekście program zakłada budowę infrastruktur obronnych, takich jak rowy przeciwczołgowe, systemy zapór inżynierskich, bunkry i magazyny sprzętu wojskowego. Elementy te mają tworzyć kompleksowy system obrony, zintegrowany z istniejącą zaporą na granicy polsko-białoruskiej oraz Bałtycką Linią Obrony, budowaną przez państwa bałtyckie. Program ma również istotne znaczenie dla wzmacniania zdolności rozpoznawczych Polski i NATO. W ramach inicjatywy planowane jest rozbudowanie systemów wykrywania, w tym czujników, kamer oraz infrastruktury satelitarnej. Modernizacja obejmie także systemy antydronowe, co wpisuje się w globalne trendy w zakresie obrony przed zagrożeniami asymetrycznymi. Projekt ma służyć zarówno odstraszaniu potencjalnych agresorów, jak i ochronie ludności cywilnej. Budowa infrastruktury wojskowej i defensywnej przyczyni się do zwiększenia stabilności regionu, umacniając rolę Polski jako kluczowego ogniwa w strukturze bezpieczeństwa europejskiego

i transatlantyckiego. Projekt został uznany przez Parlament Europejski jako projekt flagowy na rzecz wspólnego bezpieczeństwa (12.03.2025)⁴⁷ i wskazany przez Komisję Europejską w Białej Księdze jako „obszar krytyczny w dozbieraniu Europy (19.03.2025)⁴⁸.

W obliczu aktualnych wyzwań Polska wzmacnia swoje zdolności obronne mające na celu zapewnienie stabilności i bezpieczeństwa w perspektywie długoterminowej. Inwestycje w modernizację sił zbrojnych oraz rozwój infrastruktury obronnej stanowią kluczowy element strategii odstraszania. Działania te mają na celu nie tylko ochronę granic, ale także zapewnienie bezpieczeństwa obywatelom oraz wzmocnienie pozycji Polski w strukturach międzynarodowych.

III. WSPÓŁPRACA REGIONALNA JAKO FILAR BEZPIECZEŃSTWA POLSKI

Poza wymiarem narodowym bezpieczeństwa Polski, kluczowe pozostają wymiar euroatlantycki i regionalny, które współtworzą kierunki rozwoju obronności konstituując fundament dla całościowego ujęcia bezpieczeństwa Polski w środowisku międzynarodowym. Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa Polski opiera się na partnerstwach strategicznych z NATO, Unią Europejską i Stanami Zjednoczonymi. Jednocześnie Polska przywiązuje dużą wagę do sojuszy regionalnych w kontekście bezpieczeństwa regionalnego (tabela 7)⁴⁹. Te liczne formy kooperacji i dialogu, których

47. Dnia 12 marca 2025 r. podczas sesji plenarnej w Brukseli, Parlament Europejski uznał projekt Tarcza Wschód za kluczową inicjatywę na rzecz wspólnego bezpieczeństwa Unii Europejskiej. Podkreślono jego strategiczne znaczenie dla ochrony wschodniej granicy UE, szczególnie w kontekście Polski, Litwy, Łotwy i Estonii. Decyzja została przyjęta w ramach poprawki do rezolucji dotyczącej białej księgi o przyszłości europejskiej obrony, zaproponowanej przez grupę Europejskiej Partii Ludowej (EPL). Poprawka akcentuje znaczenie ochrony granic lądowych, powietrznych i morskich UE, zwłaszcza na wschodzie, jako kluczowego elementu bezpieczeństwa całej Wspólnoty. „Tarcza Wschód oraz Bałtycka Linia Obrony powinny stać się sztanardowymi projektami UE, wspierającymi odstraszanie i przeciwdziałanie potencjalnym zagrożeniom ze Wschodu”. *European Parliament resolution of 12 March 2025 on the white paper on the future of European defence (2025/2565(RSP))*, 12.03.2025 [online].

48. *Livre blanc sur l'avenir de la défense européenne*, 2025, Oficjalna strona Komisji Europejskiej [online].

49. Należy podkreślić, że utworzenie Grupy Bojowej UE państw Wyszehradzkich (EU BG V4) w 2015 roku podczas szczytu V4 w Budapeszcie stanowi przykład regionalnej współpracy w dziedzinie obronności. Jej powstanie było ważnym krokiem w kierunku ściślejszej współpracy wojskowej między krajami Grupy Wyszehradzkiej. Kolejne edycje grupy bojowej miały miejsce w latach 2019, 2023 i 2024, z udziałem polskich jednostek wojskowych, w szczególności 6. Brygady Powietrznodesantowej. Zobacz Jakub Bornion, „Rozwój współpracy wojskowej państw Grupy Wyszehradzkiej w ramach jednostek międzynarodowych w 2023 roku”, Komentarze IES, 952, 18 septembre 2023 [en ligne]. <https://ies.lublin.pl/komentarze/rozwoj-wspolpracy-wojskowej-panstw-grupy-wyszehradzkiej-w-ramach-jednostek-miedzynarodowych-w-2023-roku/>; Krzysztof Rybicki, „Inauguracja dyżuru Dowództwa Operacji Unii Europejskiej państw Grupy Wyszehradzkiej (EU OHQ BG V4 2023/I) i Grupy Bojowej Unii Europejskiej 2023-1 (EU BG V4)”, Armée polonaise [online]. ; „V4 Trust—Program for the Czech Presidency of the Visegrad Group (July 2015—June 2016)”, Groupe de Visegrad [online].

Polska była (i jest nadal) inicjatorem i aktywnym uczestnikiem podkreślając jej rolę jako lidera w regionie Europy Środkowo-Wschodniej, gdzie kwestia bezpieczeństwa geopolitycznego i militarnego pozostaje jednym z głównych priorytetów polityki państwa. Warto podkreślić, że Polska znajduje się na styku wschodniej flanki NATO (obejmującej Polskę, Rumunię, Litwę, Łotwę i Estonię) a Europy Środkowej (Polska, Czechy, Chorwacja, Węgry, Słowacja i Słowenia) oraz równocześnie na styku NATO i Organizacji Układu o Bezpieczeństwie Zbiorowym⁵⁰, co podkreśla jej strategiczne znaczenie w systemie europejskiego bezpieczeństwa.

Polska od lat prowadzi bardzo aktywną politykę w regionie starając się reaktywować istniejące formy współpracy politycznej i obronnej lub tworzyć nowe, co obrazuje Tabela numer 7. Działania te mają na celu wzmocnienie pozycji tych państw na arenie europejskiej, podkreślając solidarność regionalną, co jest dodatkowo wspierane przez wzrost gospodarczy regionu. Francuska badaczka Amélie Zima określa to podejście do bezpieczeństwa mianem «flexilateralizmu». Obejmuje on trzy główne poziomy współpracy: bilateralny, multilateralny w ramach NATO oraz multilateralny w ramach Unii Europejskiej⁵¹. Koncepcja ta, po raz pierwszy zdefiniowana przez Samuela B. H. Faure'a, oznacza politykę państwa polegającą na jednoczesnym wdrażaniu różnych form współpracy międzynarodowej w celu rozwiązywania problemów publicznych⁵².

50. Organizacja Układu o Bezpieczeństwie Zbiorowym (OUBZ) to regionalny sojusz wojskowy utworzony w 2002 roku przez sześć państw byłego ZSRR, wywodzący się z traktatu taszkenckiego z 1992 roku. Organizacja działa na zasadach bezpieczeństwa zbiorowego, zakładając wzajemną obronę w przypadku agresji zewnętrznej. W jej skład wchodzi Rosja, Białoruś, Armenia (zawieszona), Kazachstan, Kirgistan i Tadżykistan, natomiast Azerbejdżan, Gruzja i Uzbekistan wycofały się z członkostwa. OUBZ prowadzi regularne ćwiczenia wojskowe, głównie pod przewodnictwem Rosji, a w 2008 roku utworzyła Siły Szybkiego Reagowania. Organizacja interweniowała m.in. w Kazachstanie w 2022 roku na prośbę prezydenta tego kraju w związku z masowymi protestami. OUBZ zmaga się również z kryzysami wewnętrznymi, jak spory polityczne między członkami, czego przykładem jest zawieszenie członkostwa Armenii. Sojusz pełni rolę narzędzia wpływów Rosji w regionie, lecz jego skuteczność i spójność budzą kontrowersje. Michał Patryk Sadłowski, *Organizacja Układu o Bezpieczeństwie Zbiorowym. Prawno-instytucjonalne aspekty funkcjonowania*, 2017, Wydawnictwo Adam Marszałek; Agnieszka Legucka, *Rosja i OUBZ wobec destabilizacji w sąsiedztwie*, PISM, 2020, [online].

51. Amélie Zima, *La politique de défense de la Pologne dans le contexte du Brexit: Bilatérale, multilatérale ou flexilatérale ?*, „Politique européenne”, No. 70 (2020), 116-143 [online].

52. Samuel B.H. Faure, *Varieties of international co-operation: France's 'flexilateral' policy in the context of Brexit*, „French Politics”, 1-25, Springer Nature, 2019 [online].

Tabela 6. Udział Polski w wybranych organizacjach/forach współpracy regionalnej.

Nazwa	Rok powstania	Państwa członkowskie	Cele
Inicjatywa Środkowoeuropejska	1989	Albania, Białoruś, Bośnia i Hercegowina, Bułgaria, Chorwacja, Włochy, Węgry, Macedonia, Mołdawia, Czarnogóra, Polska, Czechy, Rumunia, Serbia, Słowacja, Słowenia, Ukraina	Współpraca ekonomiczna, społeczna, polityczna i kulturowa.
Grupa Wyszehradzka	1991	Polska, Czechy, Słowacja, Węgry	Wzmocnienie współpracy między państwami członkowskimi.
Trójkąt Weimarski	1991	Polska, Niemcy, Francja	Współpraca między państwami członkowskimi, promocja wspólnych interesów na forum międzynarodowym.
Rada Państw Morza Bałtyckiego	1992	Polska, Norwegia, Szwecja, Finlandia, Dania, Litwa, Łotwa, Estonia, Rosja, Niemcy, Islandia	Wzmocnienie bezpieczeństwa i stabilności w regionie Morza Bałtyckiego.
Środkowoeuropejska Współpraca Obronna	2010	Czechy, Słowacja, Austria, Węgry, Słowenia, Chorwacja, Polska (obserwator)	Wzmocnienie działań UE i NATO w zakresie bezpieczeństwa i obrony w Europie Środkowej.
Trójkąt Kaliningradzki	2011 (nieaktywny od 2014 r.)	Polska, Rosja, Niemcy	Forum dyskusyjne na temat nowego porządku w Europie.
Bukaresztańska Dziewiątka	2014	Polska, Estonia, Rumunia, Litwa, Łotwa, Słowacja, Czechy, Węgry, Bułgaria	Promowanie i lobbowanie na rzecz wzmocnionej obecności NATO w Europie Środkowej i Wschodniej.
Inicjatywa Trójmorza	2015	Austria, Bułgaria, Chorwacja, Czechy, Estonia, Litwa, Łotwa, Polska, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Węgry, Grecja, (Mołdawia i Ukraina - kraje stowarzyszone)	Współpraca w zakresie energetyki, logistyki, informatyki, transportu i telekomunikacji.
Trójkąt Lubelski	2020	Polska, Litwa, Ukraina	Pogłębiona współpraca w ramach Partnerstwa Wschodniego, wsparcie Ukrainy w integracji z UE i NATO.

Źródło: opracowanie własne.

Współpraca regionalna ma duże znaczenie dla zapewniania bezpieczeństwa Polski, czego egzemplifikacją są formy współpracy opisane powyżej. Polska poprzez wzmacnianie relacji z sojusznikami na poziomie regionu aktywnie uczestniczy w budowie europejskiej architektury bezpieczeństwa. „Flexilateralizm” pozwala na elastyczne i konsekwentne dostosowywanie polityki do zmieniających się warunków, co czyni Polskę jednym z liderów regionalnej współpracy w zakresie obronności. Tym samym pełni rolę promotora bezpieczeństwa, a nie tylko jego konsumenta.

IV. ZNACZENIE POLSKI W SYSTEMIE BEZPIECZEŃSTWA EUROPEJSKIEGO

Zaangażowanie Polski w rozwój Wspólnej Polityki i Bezpieczeństwa UE (WPBiO UE) było postrzegane na przestrzeni lat jako konkurencyjne wobec zaangażowania wobec NATO⁵³. Do dziś pozostaje ono komplementarne wobec zobowiązań sojuszniczych. Polska angażuje się w Stałą współpracę strukturalną w dziedzinie obrony i bezpieczeństwa (PESCO)⁵⁴ ale pozostaje sceptyczna wobec Europejskiego Funduszu Obronnego. Wyjaśnia się to obawą przed potencjalnym osłabieniem więzi transatlantyckich, a także przed dublowaniem struktur NATO, które Polska postrzega jako filar swojego bezpieczeństwa. Ponadto Polska zgłasza zastrzeżenia co do sposobu przyznawania środków z Funduszu, który faworyzuje państwa dysponujące rozwiniętym sektorem przemysłu obronnego, co może pogłębiać nierówności w ramach Unii Europejskiej. Na dzień 1 maja 2024 r. Polska uczestniczy w trzynastu inicjatywach PESCO⁵⁵.

Tym niemniej polska prezydencja w Radzie Unii Europejskiej (1.01.2025-30.06.2025) jako główny cel zdefiniowała wzmocnienie bezpieczeństwa i obrony w Europie co może zostać odczytane jako wyraz chęci zbliżenia Polski do europejskich mechanizmów budowy obronności. Sytuacja międzynarodowa (w tym kryzys relacji transatlantyckich), trwająca już trzeci rok wojna w Ukrainie, a także chęć podkreślenia strategicznej roli państw wschodniej flanki NATO dla bezpieczeństwa całego kontynentu spowodowały wzrost zaangażowania w budowanie obrony i bezpieczeństwa

53. Magdalena el Ghamari, Teresa Usewicz, Kinga Torbicka, *Common Security and Defense Policy of the European Union Through the Prism of Polish Experiences and Security Interests*, „Polish Political Science Yearbook”, 2021 [online].

54. *Stać współpracę strukturalną w dziedzinie obrony i bezpieczeństwa (PESCO)*, Eur-Lex [online].

55. *Permanent Structured Cooperation* [online].

w kategoriach europejskich. Najnowsza inicjatywa Plan ReArm Europe, ogłoszona przez przewodniczącą Komisji Europejskiej Ursulę von der Leyen⁵⁶ i zaakceptowana przez Parlament Europejski⁵⁷, zakłada mobilizację około 800 mld euro na wzmocnienie zdolności obronnych UE. Inicjatywa ta obejmuje m.in. nowy instrument pożyczkowy, który zapewni państwom członkowskim 150 mld euro na inwestycje w obronność, ułatwiając wspólne zakupy sprzętu wojskowego i zwiększając interoperacyjność sił zbrojnych UE. Dla Polski oznacza to możliwość intensyfikacji współpracy z partnerami z regionu oraz wzmocnienie własnych zdolności obronnych poprzez udział we wspólnych programach i inicjatywach zbrojeniowych co realnie podniesie jej zaangażowanie w rozwój i kształtowanie WPBiO UE.

Traktat z Nancy

Traktat z Nancy podpisany 9 maja 2025 roku stanowi kolejny ważny etap w relacjach polsko-francuskich, wynosząc współpracę dwustronną na niespotykany dotąd poziom strategicznego partnerstwa i wzajemnego zaufania. Głównym założeniem traktatu są wzajemne gwarancje bezpieczeństwa, przewidujące pomoc (w tym wojskową) w razie ataku na którąkolwiek ze stron. Porozumienie obejmuje szerokie obszary współpracy – od wspólnej polityki obronnej, przez

cyberbezpieczeństwo i przemysł zbrojeniowy, aż po zacieśnienie współpracy wywiadowczej. Zapewnienie Polsce bezpośredniego wsparcia militarnego ze strony Francji (będącej mocarstwem nuklearnym) istotnie wzmacnia bezpieczeństwo Polski i mechanizmy odstraszania na wschodniej flance NATO, stanowiąc zarazem cenny wkład w europejski system bezpieczeństwa w obliczu zagrożenia ze strony Rosji. Dzięki tej umowie Polska dołącza do wąskiego grona najbliższych partnerów strategicznych Paryża (obok m.in. Niemiec, Włoch i Hiszpanii), co umacnia jej pozycję w Europie jako kluczowego filaru stabilności na wschodniej flance UE i NATO. Długofalowo Traktat z Nancy wpisuje się w koncepcję europejskiej autonomii strategicznej, pogłębiając współpracę obronną wewnątrz UE i zmniejszając zależność kontynentu od wsparcia USA w dziedzinie bezpieczeństwa. Zacieśnienie więzi między Paryżem a Warszawą sprzyja też większej integracji państw Europy Środkowo-Wschodniej z polityką bezpieczeństwa UE.

Źródła: Przelomowy traktat polsko-francuski podpisany w Nancy, Oficjalna strona Rady Ministrów, 09.05.2025, [online].

56. Press statement by President von der Leyen on the defence package, 04.03.2025 [online].

57. White paper on the future of European defence, European Parliament resolution of 12 March 2025 on the white paper on the future of European defence (2025/2565(RSP), 2025 [online].

V. TRANSATLANTYCKI WYMIAR BEZPIECZEŃSTWA POLSKI

NATO i Stany Zjednoczone określone są mianem partnerstw strategicznych według Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP (2020). Relacje transatlantyckie pozostają strategiczne dla bezpieczeństwa Polski w dwóch wymiarach: członkostwo Polski w NATO, wysilek na rzecz rozwoju wschodniej flanki oraz wzmacnianie relacji bilateralnych z USA. Należy podkreślić, że silne przywiązanie społeczeństwa polskiego do gwarancji bezpieczeństwa oferowanej przez Stany Zjednoczone ma swoje źródło w uwarunkowaniach historycznych, geopolitycznych i psychologicznych. Na podstawie doświadczeń okupacji i opuszczenia przez mocarstwa zachodnie w XX wieku, Polska postrzega sojusz ze Stanami Zjednoczonymi jako realną gwarancję bezpieczeństwa. Obecność wojsk amerykańskich na jej terytorium jest odbierana jako zaangażowanie odstraszające wobec zagrożenia ze strony Rosji. Ponadto opinia publiczna często utożsamia Stany Zjednoczone z obroną suwerenności narodowej i wiarygodnością strategiczną.

1. Polska w NATO

W latach 2014–2025 flanką wschodnią NATO zyskała kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa Polski i całego regionu euroatlantyckiego. Polska, jako państwo graniczące z Rosją (Obwód Królewiecki), Białorusią oraz Ukrainą, znajduje się na pierwszej linii potencjalnych zagrożeń i destabilizacji związanych z agresywną polityką Kremla. Wojna na Ukrainie, trwająca od 2014 r., skłoniła NATO do podjęcia zdecydowanych kroków mających na celu wzmocnienie zdolności obronnych wschodnich państw członkowskich. Po aneksji Krymu w 2014 r. Sojusz Północnoatlantycki zdefiniował Rosję jako zagrożenie dla bezpieczeństwa Europy. Konsekwencją tego były decyzje podjęte na kolejnych szczytach NATO – w Newport (2014), Warszawie (2016), Brukseli (2018), Wilnie (2023) oraz Waszyngtonie (2024).

Szczyt w Newport w 2014 r. zapoczątkował wdrażanie Planu działań na rzecz gotowości (Readiness Action Plan – RAP), który obejmował: utworzenie Sił Natychmiastowego Reagowania (Very High Readiness Joint Task Force, VJTF) tzw. szpica NATO, zdolnych do szybkiego rozmieszczenia, zwiększenie zdolności operacyjnych Wielonarodowego Korpusu Północno-Wschodniego (Multinational Corps Northeast, MNC NE) w Szczecinie, intensyfikację ćwiczeń wojskowych w Europie Środkowo-Wschodniej (m.in. Anaconda-16 z udziałem 31 tys. żołnierzy). Decyzje podjęte na kolejnym szczycie NATO w Warszawie w 2016 r. wzmocniły

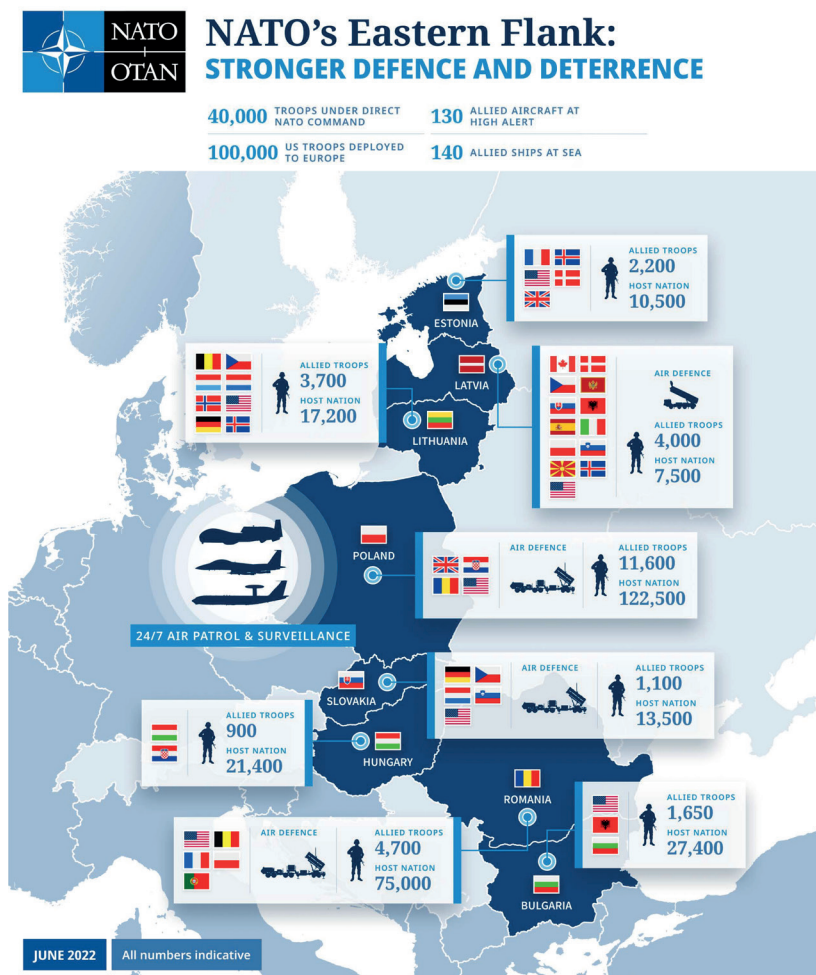
konsekwentnie zobowiązania obronne poprzez ustanowienie w Polsce i krajach bałtyckich Batalionowych Grup Bojowych NATO w ramach Wysuniętej Obecności NATO (NATO enhanced Forward Presence Battle Group). W Polsce odpowiedzialność za dowodzenie objęły Stany Zjednoczone, rozmieszczając swoje wojska w regionach Orzysz i Bemowo Piskiego. Następnie szczyt NATO w Brukseli w 2018 r. przyjął tzw. „inicjatywę 4x30”, mającą na celu zwiększenie gotowości wojskowej poprzez możliwość rozmieszczenia 30 batalionów, 30 eskadr lotniczych i 30 okrętów w ciągu 30 dni⁵⁸. Był to kolejny krok w kierunku podkreślenia jedności Sojuszu i skutecznego odstraszenia Rosji. Dwa ostatnie szczyty NATO w Wilnie (2023) i Waszyngtonie (2024) skupiły się na dalszym wzmacnianiu zdolności obronnych i odstraszenia. W stolicy Litwy podjęto decyzję o: rozszerzeniu obecności batalionów NATO do poziomu brygad, wzmocnieniu obrony powietrznej i przeciwrakietowej, opracowaniu regionalnych planów obronnych, uwzględniających specyfikę Bałtyku i Europy Środkowej, zwiększeniu obecności wojskowej Niemiec na Litwie i Kanady na Łotwie. Natomiast w Waszyngtonie Sojusz podjął decyzję o długoterminowym wsparciu dla Ukrainy, co wpisuje się w strategię odstraszenia Rosji. Przyjęto zobowiązania finansowe w wysokości 40 mld euro rocznie oraz plan rozmieszczenia systemów rakietowych o dalekim zasięgu przez USA i Niemcy do 2026 roku. Polska aktywnie uczestniczy w tych działaniach, angażując się m.in. w rozwój Centrum Analiz, Szkolenia i Edukacji NATO-Ukraina (JATEC)⁵⁹.

Podczas szczytu NATO w Hadze w czerwcu 2025 r. podjęto historyczną decyzję o zwiększeniu wydatków obronnych państw członkowskich do poziomu 5% PKB do 2035 roku, w tym 3,5% na zdolności wojskowe i 1,5% na bezpieczeństwo pozamilitarne (np. cyberobronę). Sojusz jednoznacznie uznał Rosję za długoterminowe zagrożenie dla bezpieczeństwa euroatlantyckiego i potwierdził niezachwiane zobowiązanie do art. 5 Traktatu Waszyngtońskiego. Przedłużono i ustrukturyzowano pomoc wojskową dla Ukrainy, pozwalając na jej wliczanie do narodowych budżetów obronnych. NATO zapowiedziało również pogłębienie współpracy przemysłów zbrojeniowych oraz usuwanie barier w obrocie uzbrojeniem. Ustalono, że kolejny szczyt odbędzie się w Turcji w 2026 roku.

58. Oficjalna strona NATO [online].

59. *Centrum Analiz, Szkolenia i Edukacji NATO Ukraina oficjalnie otwarte!*, Serwis Rzeczypospolitej Polskiej, 2025 [online].

Grafika 3. Wschodnia Flanka NATO (22.03.2022).

Źródło: Oficjalna strona NATO [online].

Warto podkreślić, że Polska jako lider bezpieczeństwa na wschodniej flance NATO, odgrywa coraz większą rolę w strukturach NATO, czego dowodem jest wzrost wydatków na obronność do poziomu 4,7% PKB w 2025 r. – najwyższego wśród państw Sojuszu⁶⁰. Działania te wpisują się w długoterminową strategię budowy zdolności odstraszenia i obrony na wschodniej flance. Dodatkowo, aktywnie uczestniczy

60. Prezydent Polski Andrzej Duda zaproponował podniesienie wydatków na obronę przez państwa członkowskie NATO do poziomu 3% PKB rocznie. *Prezydent RP. Państwa członkowskie NATO muszą podnieść wydatki na obronę do 3 proc. PKB*, Oficjalna strona Prezydenta RP [online].

w inicjatywach związanych z obroną powietrzną, m.in. poprzez program Delivering Integrated Air and Missile Operational Networked Defences (DIAMOND)⁶¹, mający na celu wzmocnienie zdolności obrony przed zagrożeniami z powietrza. Kluczowe znaczenie ma również strategiczna współpraca z USA w ramach inicjatywy European Deterrence Initiative (EDI), w ramach której w Polsce stacjonują jednostki amerykańskie, w tym dowództwo V Korpusu Armii USA w Poznaniu. Warszawa oficjalnie opowiada się za integracją swojego wschodniego sąsiada Ukrainy z NATO, postrzegając jej członkostwo jako element długofalowego bezpieczeństwa regionu. Podczas szczytu NATO w Wilnie podkreślono, że Ukraina nie potrzebuje Planu Działań na rzecz Członkostwa (MAP), co oznacza skrócenie drogi do akcesji. Polska poparła także przekształcenie Komisji NATO-Ukraina w Radę NATO-Ukraina, wzmacniając tym samym formalne mechanizmy współpracy.

Polska aktywnie uczestniczy w inicjatywach NATO, w tym w misjach Baltic Air Policing na Litwie, Łotwie i w Estonii. Misja ta, uruchomiona w 2004 r., zapewnia ochronę przestrzeni powietrznej państw bałtyckich. Jako jeden z najaktywniejszych uczestników tej operacji – uczestniczyła w niej od 2005 r., realizując liczne misje bojowe i interwencyjne. W latach 2017-2023 liczba naruszeń przestrzeni powietrznej państw bałtyckich przez rosyjskie samoloty wynosiła od 100 do 300 rocznie. W 2023 r. Polska brała udział w 63. rotacji NATO Baltic Air Policing, a od 1 listopada 2023 r. do 31 lutego 2024 r. polski kontyngent Orlik XII stacjonował w bazie w Szawlach na Litwie, monitorując przestrzeń powietrzną regionu⁶².

2. Ewolucja partnerstwa polsko-amerykańskiego

Współpraca Polski z USA w dziedzinie bezpieczeństwa to także wspomniane powyżej wzmacnianie i rozwijanie na przestrzeni lat stosunki dwustronne. W 2019 r. polski rząd ogłosił inicjatywę «Fort Trump», mającą na celu zwiększenie obecności wojsk amerykańskich na terytorium Polski. Ówczesny minister obrony narodowej Mariusz Błaszczak podkreślał, że stała obecność wojsk amerykańskich w Polsce wzmacnia status bezpieczeństwa naszego kraju⁶³. Już w 2018 r. Jens Stoltenberg na Zgromadzeniu Parlamentarnym NATO stwierdził, że „silniejsza Europa to silniejsze NATO”⁶⁴, podkreślając konieczność wzmacniania wschodniej flanki Sojuszu. Jednym z głównych powodów zwiększenia obecności wojskowej USA w Polsce była obawa

61. George Allison, *Britain to develop new long-range missile capabilities*, 18.10.2024 [online]; *UK air and missile defences*, 22.11.2024 [online].

62. *Baltic Air Policing*, Oficjalna strona NATO [online].

63. *Obecność w Polsce wojsk USA zwiększa nasze bezpieczeństwo*, 2018, Oficjalna strona MON [online].

64. Address by NATO Secretary General Jens Stoltenberg to the NATO Parliamentary Assembly, Warsaw, Poland, 2018 [online].

o bezpieczeństwo tzw. przesmyku suwalskiego, kluczowego dla obrony regionu Europy Środkowo-Wschodniej. Generał Ben Hodges⁶⁵ określał ten obszar jako „pięć achillesową NATO”⁶⁶ i postulował jego wzmocnienie.

Przesmyk suwalski

Przesmyk suwalski jest kluczowym punktem geopolitycznym dla Polski oraz bezpieczeństwa NATO na wschodniej flance, szczególnie w kontekście obecnych napięć z Rosją i Białorusią. To wąski pas terytorium, który łączy Polskę z Litwą, Łotwą i Estonią, jednocześnie oddzielając obwód królewiecki od Białorusi. Ma strategiczne znaczenie, ponieważ jest jedynym lądowym połączeniem tych państw z NATO i UE. Geograficzna lokalizacja przesmyku sprawia, że jest to obszar szczególnie narażony na potencjalne zagrożenia militarnego charakteru. Pierwsze próby wykorzystania przesmyku suwalskiego przez Rosję miały miejsce na początku lat 90., kiedy Moskwa proponowała stworzenie korytarza transportowego przez Polskę, co spotkało się z zdecydowaną odmową ze strony Warszawy. Mimo to, kwestia znaczenia tego obszaru w stosunkach międzynarodowych, szczególnie w kontekście rozszerzenia UE, powróciła w latach 2001-2002, kiedy Rosja ponownie starała się uzyskać specjalne prawa tranzytowe. Z biegiem czasu, przesmyk zyskał na znaczeniu, a po aneksji Krymu przez Rosję w 2014 roku oraz eskalacji napięć w regionie, stał się jednym z najważniejszych punktów na mapie bezpieczeństwa NATO. Obecnie, po wybuchu wojny na Ukrainie, przesmyk suwalski zyskał miano „najniebezpieczniejszego miejsca na Ziemi”. Wysoka militaryzacja obwodu królewieckiego oraz obecność Grupy Wagnera na Białorusi zwiększają ryzyko incydentów i działań hybrydowych w tym rejonie. Potencjalne zagrożenia wynikają z możliwości prowokacji i prób destabilizacji sytuacji w Polsce i krajach bałtyckich. Historyczne incydenty, jak naruszenie przestrzeni powietrznej przez białoruskie śmigłowce czy wypadki wojskowych samolotów, świadczą o realnym ryzyku eskalacji konfliktu w tym obszarze. Przesmyk suwalski pozostaje w centrum uwagi międzynarodowej, będąc zarówno punktem zapalnym, jak i miejscem intensywnej rywalizacji geopolitycznej. Jego znaczenie wzrasta wraz z rosnącymi napięciami w Europie Środkowo-Wschodniej. W związku z tym, konieczne staje się wzmocnienie potencjału obronnego w tym regionie, a także intensyfikacja działań monitorujących, by zapobiec możliwym zagrożeniom, w tym prowokacjom i działaniom dezinformacyjnym, które mogłyby naruszyć stabilność wschodniej flanki NATO.

Źródła: Jan Kowalczewski, *Znaczenie polityczno-militarne przesmyku suwalskiego*, „Przegląd Geopolityczny”, 2018, nr 25, 104-115 [online]; Tadeusz A. Kisielewski, *Przesmyk suwalski Rosja kontra NATO*, 2017, Rebis; Przesmyk w grze, „Polska Zbrojna”, nr. 6, 2024.

65. Generał Ben Hodges był głównodowodzącym sił lądowych USA w Europie od 2014 r. do końca 2017 r.

66. Ben Hodges, Janusz Bugajski, Peter B. Doran, *Securing the Suwałki Corridor. Strategy, Statecraft, Deterrence, and Defense*, 2018, CEPA Analysis [online].

Po intensywnych negocjacjach prezydenci Donald Trump i Andrzej Duda podpisali 12 czerwca 2019 r. deklarację dotyczącą zwiększenia obecności wojsk amerykańskich w Polsce⁶⁷. Zakładała ona min.: rotacyjną obecność 4,5 tys. żołnierzy amerykańskich z możliwością zwiększenia liczby o kolejny tysiąc; finansowanie przez Polskę koniecznej infrastruktury wojskowej; utworzenie dowództwa wysuniętego 5. Korpusu Armii USA w Poznaniu; wspólne centrum szkolenia bojowego (CSB) w Drawsku Pomorskim; rozlokowanie systemów bezzałogowych MQ-9 Reaper w Łasku; stworzenie lotniczej bazy wsparcia operacyjnego wojsk amerykańskich oraz rozlokowanie jednostek wsparcia logistycznego i operacyjnego. Podczas szczytu NATO w Madrycie w 2022 r. prezydent USA Joe Biden ogłosił decyzję o ustanowieniu stałej obecności amerykańskich wojsk w Polsce⁶⁸. Rok później w Polsce stacjonowało już niemal 10 tys. żołnierzy USA, a docelowa liczba ma wynosić 20 tys. Bazy amerykańskie stacjonujące w Polsce ukazane na mapie poniżej (stan na 2024 r.):

Grafika 4. Wojska USA oraz NATO na terenie Polski (2024).

Źródło: Droga Polski do NATO, 12.03.2024, Oficjalna strona Prezydenta RP [online].

Ponadto przykładem potwierdzającym stałość i nienaruszalność współpracy między Polską i USA jest budowa systemu obrony powietrznej: Pilica

67. Wspólna deklaracja Prezydentów PL i USA na temat pogłębiania współpracy obronnej, 23.09.2019, Oficjalna strona Prezydenta RP [online].

68. Prezydent: Szczyt NATO w Madrycie sukcesem całego Sojuszu, 2022, Oficjalna strona Prezydenta RP [online].

(system krótkiego zasięgu do 10 km, obejmujący 21 baterii), Narew (średni zasięg 10-50 km, z 23 bateriami i 128 wyrzutniami) i Wisła daleki zasięg 50-150 km, 8 baterii i 64 wyrzutnie systemu Patriot). W ramach modernizacji technicznej w 2018 r. Polska podpisała umowę na zakup systemów Patriot za 4,75 miliarda dolarów, a w 2023 r. wystosowała do USA zapytanie o dodatkowe 6, z dostawami planowanymi do 2028 r.⁶⁹

Polska wzmacnia swoje bezpieczeństwo poprzez współpracę z USA, obejmującą zarówno obecność wojskową, jak i modernizację infrastruktury krytycznej. Kluczowym elementem tej współpracy jest budowa pierwszej elektrowni atomowej⁷⁰, co zwiększy niezależność energetyczną kraju. Inwestycja ta umacnia więzi transatlantyckie, wykraczając poza kwestie militarne na obszar strategicznych sektorów gospodarki. Rozwój obronności wzmacnia pozycję Polski jako kluczowego sojusznika NATO na wschodniej flance.

VII. WOJNA NA UKRAINIE JAKO „GAME CHANGER” POLSKIEGO BEZPIECZEŃSTWA

Zbigniew Brzeziński w swoim dziele „Wielka szachownica” już w 1997 r. wskazywał na znaczenie Ukrainy dla zmiany geopolityki Europy Środkowo-Wschodniej⁷¹. Ukraina, będąc buforem między Rosją a resztą Europy, stała się ważnym elementem stabilności regionu, a jej rola w przeciwdziałaniu rosyjskiej agresji nabrała jeszcze większego znaczenia w świetle wojny. Warto zwrócić uwagę na jej cztery główne aspekty, które jednocześnie stanowią zmienne wpływające na bezpieczeństwo Polski: kwestie bezpieczeństwa energetycznego; skomplikowane relacje polsko-rosyjskie; bezwarunkowe wsparcie Ukrainy przez Polskę (polityczne, wojskowe, finansowe i humanitarne) oraz prawdopodobieństwo ataku zbrojnego ze strony Rosji na terytorium Polski.

Obecny konflikt zbrojny generuje zagrożenia w sferze bezpieczeństwa energetycznego, gdzie Polska stawia na dywersyfikację źródeł energii,

69. *Wstępna gotowość operacyjna elementów systemu WISŁA*, 2024, Oficjalna strona Ministerstwa Obrony Narodowej [online]; *Umowa na logistyczne wzmocnienie PILICY podpisana!*, 2024, Oficjalna strona Ministerstwa Obrony Narodowej [online]; *Pytania o europejską tarczę*, „Polska Zbrojna”, 2024 [online].

70. *Uchwała rządu o wyborze USA do pierwszej polskiej elektrowni jądrowej*, 2022, Serwis Rzeczypospolitej Polskiej [online]; *Rząd potwierdza strategiczne partnerstwo z USA przy budowie pierwszej elektrowni jądrowej w Polsce*, 2022, Oficjalna strona Ministerstwa Klimatu i Środowiska [online]; *Elektrownia atomowa w Polsce. Po wyborach w USA potrzebna nowa umowa*, 2024, serwis Money [online].

71. Zbigniew Brzeziński, *Wielka szachownica. Geostrategia amerykańskiego przywództwa*, 2024, Pałac Dożów.

aby zminimalizować skutki wojny. Zmiana polityki energetycznej w odpowiedzi na zagrożenia z Rosji od 2014 r. stała się jednym z kluczowych celów strategicznych Polski. W tym kontekście należy podkreślić szereg konkretnych inicjatyw, które świadczą o spójnym wdrażaniu tej strategii. Po pierwsze, uruchomienie w 2015 roku terminala LNG im. Lecha Kaczyńskiego w Świnoujściu umożliwiło import skroplonego gazu ziemnego z alternatywnych wobec Rosji źródeł, takich jak Stany Zjednoczone czy Katar. Po drugie, budowa i uruchomienie gazociągu Baltic Pipe w 2022 r. otworzyły nowy korytarz dostaw gazu z Norwegii, wzmacniając tym samym niezależność energetyczną kraju. Po trzecie, Polska intensyfikuje inwestycje w odnawialne źródła energii, rozwijając energetykę wiatrową i fotowoltaikę, co wpisuje się zarówno w logikę dywersyfikacji, jak i w długoterminową perspektywę transformacji energetycznej.

Kolejny znaczący aspekt to stan stosunków polsko-rosyjskich, który jest wypadkową nie tylko historii wzajemnych relacji, ale także geopolitycznego położenia Polski. Rosja, dążąc do destabilizacji Europy Środkowo-Wschodniej, nadal stara się osłabić spójność Zachodu, a także zmienić architekturę bezpieczeństwa na świecie. Od 1994 r. Rosja prowadziła liczne interwencje zbrojne: w Czeczenii, Gruzji, Syrii, Ukrainie. Działania te nie tylko wpływają na bezpieczeństwo regionu, ale także stwarzają bezpośrednie zagrożenie dla Polski. Istotnym pozostaje fakt, że od początku konfliktu zbrojnego w 2014 r. Warszawa konsekwentnie wspiera Ukrainę w jej dążeniu do integracji z strukturami euroatlantyckimi. Polska była jednym z pierwszych krajów, które poparły aspiracje Ukrainy do przystąpienia do struktur euroatlantyckich⁷². Poza wsparciem politycznym to także pomoc wojskowa, humanitarna i ekonomiczna, udzielona od pierwszego dnia pełnoskalowej wojny. Polska dostarcza Ukrainie broń o nowoczesnych technologiach, w tym czołgi Leopard 2A4, myśliwce MiG-29, systemy rakietowe Piorun, działa samobieżne Krab oraz wiele innych typów sprzętu wojskowego. Polska przeznaczyła na tę pomoc równowartość 4,91 proc. PKB, z czego 0,71 proc. PKB to wydatki na wsparcie dla Ukrainy, 4,2 proc. PKB to koszty pomocy ukraińskim uchodźcom⁷³. Całkowita pomoc wojskowa, według danych z lipca 2025 r., wynosi około 4,5 mld euro. Całkowita pomoc ekonomiczna wynosi 57 mld euro, co stanowi 1% PKB, a pomoc humanitarna dla uchodźców osiągnęła wartość 7,1 mld euro, jako główny kraj przyjmujący uchodźców z Ukrainy. Trzy lata po agresji Rosji na Ukrainę w Polsce przebywa niemal milion obywateli Ukrainy objętych ochroną czasową, głównie kobiet i dzieci. Łącznie ważne zezwolenia

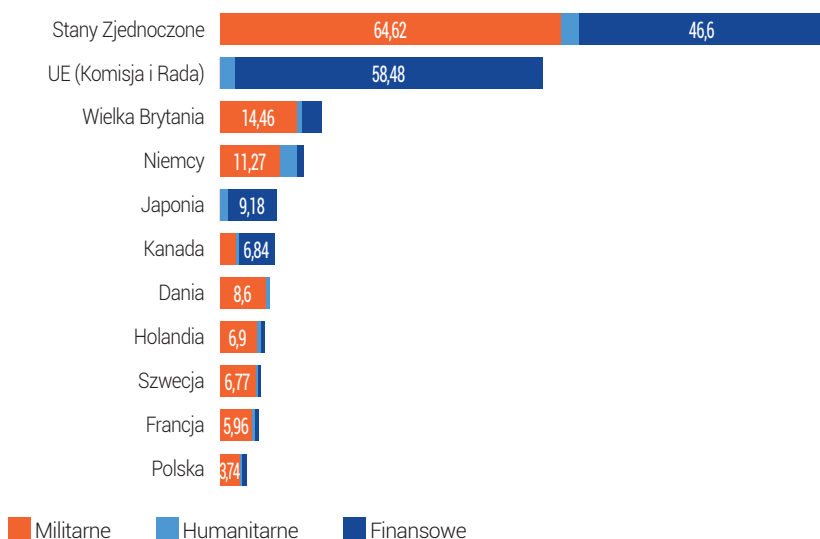
72. Dnia 23 czerwca 2022 r. Ukraina uzyskała status kraju kandydującego do UE, a w listopadzie 2023 roku Komisja Europejska pozytywnie oceniła postępy Ukrainy, Mołdawii i Gruzji w kierunku przystąpienia do Unii.

73. „Polska pomoc dla Ukrainy”, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, 11.11.2024 [online], „Polska pomoc dla Ukrainy”, 23.02.2025, oficjalna strona Prezydenta RP [online].

na pobyt posiada 1,55 mln cudzoziemców, z czego Ukraińcy stanowią 78% nowo osiedlających się obcokrajowców. Obecnie numer PESEL⁷⁴ w ramach ochrony czasowej otrzymało 993 tys. osób, z czego kobiety stanowią 61% tej grupy, a wśród dorosłych – 77%. Dodatkowo 462 tys. Ukraińców posiada zezwolenia na pobyt czasowy, głównie związane z pracą, a 92 tys. ma status stałego rezydenta.

Grafika 5. Wsparcie rządowe dla Ukrainy według rodzaju pomocy (mld EUR)

24.01.2022 do 30.04.2025

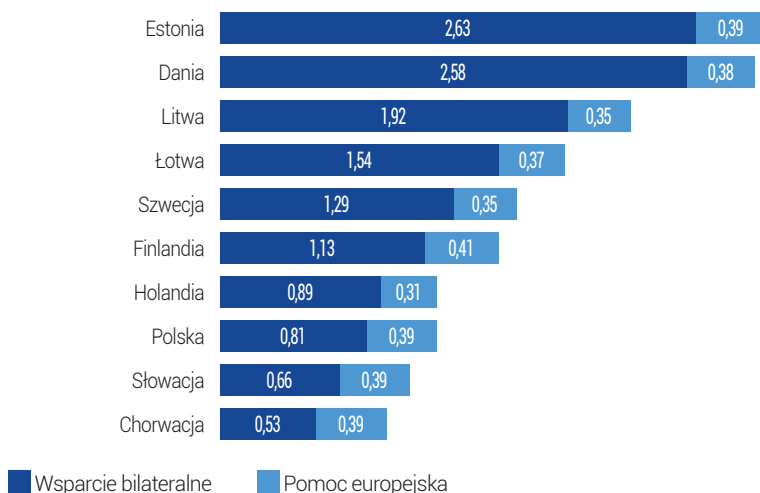

Źródło: Ukrainian Support Tracker, 2024 [online].

74. „Numer PESEL to jedenastocyfrowy symbol numeryczny, jednoznacznie identyfikujący osobę fizyczną. Numer zawiera datę urodzenia, numer porządkowy, oznaczenie płci i liczbę kontrolną. Nadaje go minister właściwy ds. informatyzacji”, Oficjalna strona Ministerstwa cyfryzacji [online]; Numer Pesel posiada każdy obywatel Rzeczypospolitej Polskiej. Od 2022 r. zdecydowano o nadaniu numerów pesel dla obywateli z Ukrainy przybyłych po wybuchu wojny na terytorium Polski w celu zapewnienia im dostępu do pomocy finansowej. *Dziennik Ustaw, Art. 4. Nadanie numeru PESEL obywatelowi Ukrainy, Pomoc obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa* [online].

Grafika 6. Wsparcie rządowe dla Ukrainy: według PKB kraju-donora, z uwzględnieniem udziału UE

24.01.2022 do 30.04.2025

Źródło: Ukrainian Support Tracker, 2024 [online].

Chociaż prawdopodobieństwo bezpośredniego ataku militarnego Rosji na Polskę jest obecnie niskie, nie można go całkowicie wykluczyć. Według badań opinii publicznej z marca 2024 r., 48% Polaków uważa, że Rosja może zaatakować Polskę, podczas gdy 41% twierdzi, że to mało prawdopodobne⁷⁵. Polska, z racji swojej bliskości do Rosji i Ukrainy, czuje realne zagrożenie, szczególnie że wojna toczy się tuż za jej wschodnią granicą. Z tego względu bezpieczeństwo Polski opiera się na gwarancjach sojuszniczych, w tym wsparciu ze strony Stanów Zjednoczonych, które są jej kluczowym sojusznikiem.

Wsparcie Polski dla Ukrainy jest nie tylko przejawem solidarności z sąsiadem, ale także strategiczną inwestycją w bezpieczeństwo narodowe Polski i całej Europy zwłaszcza na tle obecnych negocjacji pokojowych. Polska aktywnie angażuje się w pomoc wojskową, ekonomiczną i humanitarną dla Ukrainy, co jest niezbędne w kontekście rosyjskiej agresji.

75. Sondaż Ipsos dla OKO.press i TOK FM, marzec 2024 [online].

PODSUMOWANIE

Współczesny świat znajduje się w momencie fundamentalnej redefinicji ładu międzynarodowego. Upadek zimnowojennego porządku, hegemonia Stanów Zjednoczonych oraz globalizacja ustępują miejsca nowemu, wielobiegunowemu układowi sił. Dynamiczna rywalizacja mocarstw – Stanów Zjednoczonych, Chin i Rosji – kształtuje globalną scenę polityczną, wpływając pośrednio i bezpośrednio na bezpieczeństwo Polski w czasach „przeciągu geopolitycznego”⁷⁶. Agresja Rosji na Ukrainę w 2022 r., obudzone ambicje neoimperialne Federacji Rosyjskiej oraz napięcia w relacjach transatlantyckich widoczne na początku drugiej kadencji prezydenta Donalda Trumpa implikują potrzebę szybkiej i skutecznej redefinicji strategicznych priorytetów w podejściu do bezpieczeństwa narodowego Polski. Zgodnie z tym co konstatawał Zbigniew Brzeziński, że Stany Zjednoczone, mimo ograniczeń, pozostają kluczowym graczem, bez którego trudno wyobrazić sobie skuteczne zarządzanie sprawami międzynarodowymi, partnerstwo strategiczne Polski z USA będzie ewoluowało, lecz jest zbyt wcześnie, aby określić jego kierunek⁷⁷.

Ważna współpraca w ramach NATO i UE oraz wzmacnianie więzi transatlantyckich pozostają na dzień zamknięcia niniejszej analizy fundamentem bezpieczeństwa Polski w ujęciu międzynarodowym. Wzrost jej znaczenia jako kluczowego gracza na wschodniej flance Sojuszu wymaga dalszej rozbudowy potencjału obronnego i zwiększenia obecności wojsk amerykańskich na jej terytorium. Jednocześnie jako państwo sprawujące prezydencję w Radzie Unii Europejskiej aktywnie inicjuje i uczestniczy w procesach wzmacniania europejskiej autonomii strategicznej (plan ReArm Europę i włączenie do niego rozbudowy Tarczy Wschód), aby zapewnić większą niezależność Europy w zakresie bezpieczeństwa.

Istotnym w aktualnej sytuacji pozostaje także dostosowanie się do zmiany paradygmatu w relacjach międzynarodowych, w tym rosnącego znaczenia Azji. Współpraca z krajami Indo-Pacyfiku, zwłaszcza w zakresie nowych technologii i bezpieczeństwa cybernetycznego, powinna stać się priorytetem. Chiny, choć nie są bezpośrednim zagrożeniem militarnym, stanowią wyzwanie geopolityczne ze względu na swoje globalne ambicje oraz stosunek do Rosji. Polska powinna umiejętnie balansować swoje

76. Wykład prof. Bogdana Góralczyka podczas konferencji naukowej „20-lecie Polski w Unii Europejskiej”, Uniwersytet Warszawski, 15.03.2024.

77. Zbigniew Brzeziński, *Strategic Vision: America and the Crisis of Global Power*, New York 2012.

interesy, nie rezygnując ze strategicznej współpracy z USA, ale jednocześnie pozostając ostrożną wobec wpływów Pekinu (Inicjatywa 16+1⁷⁸).

Dalsze i konsekwentne wzmacnianie regionalnych sojuszy wpisują się także w działania na rzecz bezpieczeństwa Polski. Inicjatywa Trójmorza, Bukaresztańska Dziewiątka oraz współpraca w ramach Grupy Wyszehradzkiej mogą przyczyniać się do zwiększania roli Europy Środkowo-Wschodniej w polityce międzynarodowej. Polska, jako lider regionu aktywnie działa na rzecz wzmacniania tych struktur, jednocześnie wspierając Ukrainę w jej dążeniach do członkostwa w NATO i UE.

Nawiązując do wypowiedzi Zbigniewa Brzezińskiego sprzed dwudziestu trzech lat: „Zasadniczy dylemat stojący przed Polską wynika z tego, że stare, historyczne zagrożenia, aczkolwiek stopniowo zanikające, częściowo jednak odgrywają jeszcze ważną rolę, mimo że to nowe realia w dziedzinie bezpieczeństwa światowego stają się dla Polski decydujące. Te stare zagrożenia tkwią jednak boleśnie w naszej pamięci. Przez ostatnie trzysta lat na terenie Polski nie było obcych i przeważnie wrogich sił zbrojnych jedynie przez trzydzieści lat”⁷⁹ - diagnoza pozostaje aktualna i „bolesna”. Modernizacja sił zbrojnych, w tym zwiększenie wydatków na obronność, inwestycje w nowoczesne technologie wojskowe, obrona cybernetyczna oraz rozwój Wojsk Obrony Terytorialnej, planowane ćwiczenia wojskowe, szeroko zakrojone szkolenia rezerwistów, rozważanie wycofania się Polski z konwencji ottawskiej⁸⁰ wskazują na powrót do myślenia w kategoriach pełnoskalowej obrony państwa i wzmacniania odstraszenia. Motto Wojska Polskiego „Bóg, Honor, Ojczyzna” nabiera w tych okolicznościach nowego znaczenia. Nie jest to jedynie hasło historyczne, ale realny fundament mobilizacji społeczeństwa i odbudowy ducha obronnego państwa. W dobie rosnących zagrożeń, silna tożsamość narodowa, odpowiedzialność obywatelska oraz gotowość do obrony suwerenności stanowią o sile państwa. Jak mawiał marszałek Józef Piłsudski: „Do obrony granic państwa społeczeństwo winno dać przede wszystkim to, co w języku wojennym nazywa się morale. Naród, który owej morale nie ma dość mocno wyrobionej, ma w każdej wojnie z góry olbrzymie szanse przegranej”⁸¹. Bezpieczeństwo

78. China-Central and Eastern European Cooperation - międzynarodowy format współpracy gospodarczej i dyplomatycznej między Chinami a 16 krajami Europy Środkowo-Wschodniej (m.in. Polska, Czechy, Węgry, Serbia, Chorwacja). Powstała w 2012 roku, aby przyciągać chińskie inwestycje i rozwijać handel i infrastrukturę w regionie. Inicjatywa 16+1 pozostaje formalnie aktywna, ale od 2025 roku jej rola jako kluczowej platformy współpracy gospodarczej maleje.

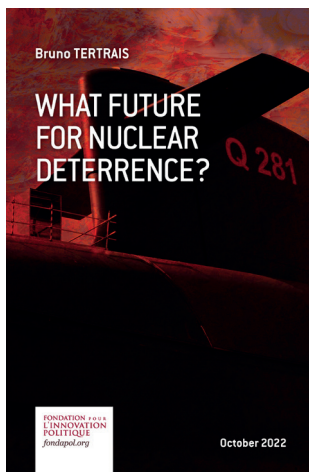
79. Zbigniew Brzeziński, *Polska w okresie przemiany geostrategicznej*, Na podstawie przemówienie w Akademii Obrony Narodowej, Warszawa, 15 maja 2002 [online].

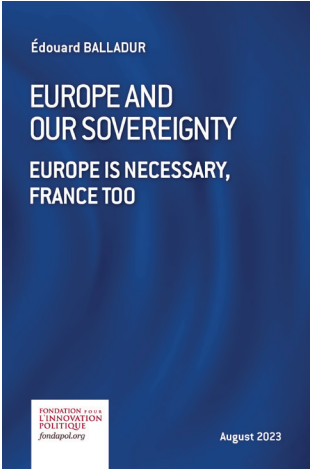
80. Dnia 18 marca 2025 r. Ministerstwo Obrony Narodowej RP rekomendowało wycofanie się Polski z konwencji ottawskiej, która dotyczy używania min przeciwpiechotnych.

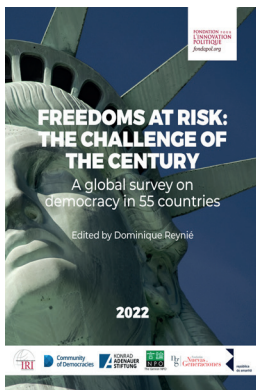
81. Józef Piłsudski wypowiedział te słowa podczas konferencji zatytułowanej „Naczelny Wódz a państwo”, wygłoszonej w Warszawie 15 kwietnia 1926 roku. Podkreślał w niej znaczenie „morale” społeczeństwa dla skutecznej obrony granic państwa. Bohdan Urbankowski, *Józef Piłsudski. Marzytel i strateg*, Zys i s-ka, 2025.

Polski w XXI wieku zależy od umiejętnego łączenia współpracy sojuszniczej z budową własnego potencjału obronnego. Stabilność regionu, wsparcie dla Ukrainy, modernizacja sił zbrojnych oraz wzmacnianie współpracy międzynarodowej to filary przyszłej polityki bezpieczeństwa. Polska stoi przed wyzwaniem odnalezienia się w nowym, wielobiegunowym świecie, gdzie zasada „Si vis pacem, para bellum” pozostaje aktualna jak nigdy dotąd.

NOS PUBLICATIONS

Le défi de la natalité. Une enquête d'opinion franco-italienne

Fondapol et Fondazione Magna Carta, juin 2025, 38 pages

L'immigration afghane en France. Un événement de grande ampleur

Didier Leschi, juin 2025, 35 pages

Combattre l'islamisme sur le terrain. Témoignage d'un préfet de la République

Alexandre Brugère, juin 2025, 29 pages

Les gauches antisémites (2)

La détermination totalitaire

Bernard Bruneteau et Stéphane Courtois, juin 2025, 39 pages

Les gauches antisémites (1)

De Proudhon à la révolution bolchevique

Bernard Bruneteau et Stéphane Courtois, juin 2025, 39 pages

Le mythe de la France raciste (2)

De l'échec du racialisme à la naissance du mythe

Vincent Tournier, avril 2025, 41 pages

Le mythe de la France raciste (1)

Le racialisme, histoire d'un échec

Vincent Tournier, avril 2025, 39 pages

Le détournement populiste du courant libertarien (2)

Le populisme paléo-libertarien de Javier Milei

Jérôme Perrier, avril 2025, 53 pages

Le détournement populiste du courant libertarien (1)

Des origines de l'anarcho-capitalisme au populisme de droite

Jérôme Perrier, avril 2025, 56 pages

L'IA au service de la sécurité

Benoît Fayet, Bruno Maillot et Mathieu Zagrodzki, mars 2025, 29 pages

Retraites : optimiser les dépenses, introduire une part de capitalisation

Bertrand Martinot, mars 2025, 38 pages

Contribution à la mission flash de clarification du financement des retraites

Jean-Pascal Beaufret, février 2025, 53 pages

Union européenne : l'étouffoir de l'écologisme bureaucratique

Emmanuel Bloch, février 2025, 37 pages

Les non-dits économiques et sociaux du débat sur la fin de vie

Yves-Marie Doublet et Pascale Favre, janvier 2025, 28 pages

Pourquoi donner

Claire-Marie Morinière avec Wakil Belhaddad et Claude Birman, janvier 2025, 41 pages

L'histoire des think tanks

Simon Amat, janvier 2025, 33 pages

Équilibres et mérites de la loi qui encadre la liberté d'expression en France

Basile Ader, janvier 2025, 26 pages

Innovation politique 2023

Fondapol, décembre 2024, 536 pages

Jeux vidéo : violence et addiction ?

Loïse Lyonnet et Michaël Stora, décembre 2024, 33 pages

L'utérus artificiel et la reproduction humaine

Élisabeth de Castex, décembre 2024, 42 pages

Pour une renaissance de la politique familiale : liberté, lisibilité et pérennité

Gérard-François Dumont, décembre 2024, 41 pages

L'industrie automobile européenne en 2035

Marc Alochet et Jean-Pierre Corniou, décembre 2024, 46 pages

Fondapol. Des Idées pour la Cité. L'aventure d'un think tank

Sous la direction de Dominique Reynié, éditions du Cerf, novembre 2024, 304 pages

L'inévitable conflit entre islamisme et progressisme aux États-Unis

Martha Lee, novembre 2024, 45 pages

Structure économique et sociale des territoires et vote populiste en France

Guillaume Bazot, novembre 2024, 58 pages

La capitalisation : un moyen de sortir par le haut de la crise des retraites ?

Bertrand Martinot, novembre 2024, 46 pages

Le FPÖ au défi de l'Europe : radicalité idéologique et contrainte électorale en Autriche

Patrick Moreau, octobre 2024, 39 pages

L'AfD : l'extrême droite allemande dans l'impasse

Patrick Moreau, octobre 2024, 66 pages

Radiographie de l'antisémitisme en France - édition 2024

AJC Paris et Fondapol, octobre 2024, 48 pages

Les attentats islamistes dans le monde 1979-2024

Fondapol, octobre 2024, 92 pages

L'opinion européenne en 2023

Dominique Reynié (dir.), éditions Marie B/collection Lignes de Repères, juillet 2024, 284 pages

Législatives 2024 : le grand désarroi des Français

Anne Flambert, Nicola Gaddoni, Mélodie Jourdain et Dominique Reynié, juin 2024, 36 pages

Les Européens abandonnés au populisme

Dominique Reynié, mai 2024, 80 pages

Victoire populiste aux Pays-Bas : spécificité nationale ou paradigme européen ?

Christophe de Voogd, avril 2024, 40 pages

Les pogroms en Palestine avant la création de l'État d'Israël (1830-1948)

Georges Bensoussan, avril 2024, 37 pages

Le vote des Européens. Vingt-trois ans d'élections nationales en Europe

Corinne Deloy, Préface de Dominique Reynié, éditions du Cerf, avril 2024, 460 pages

Les étrangers extra-européens et le logement social en France

Michel Aubouin, avril 2024, 36 pages

Les mots de la fin de vie : ne pas occulter les termes du débat

Pascale Favre, mars 2024, 30 pages

Suicide assisté, euthanasie : le choix de la rupture et l'illusion d'un progrès

Yves-Marie Doublet, mars 2024, 35 pages

L'Europa e la Sovranità. Riflessioni italo-francesi (1897-2023)

Sous la direction de Maria Elena Cavallaro, Gaetano Quagliariello et Dominique Reynié, éditions Rubbettino, avril 2024, 332 pages

L'Europe et la Souveraineté. Approches franco-italiennes 1897-2023

Sous la direction de Maria Elena Cavallaro, Gaetano Quagliariello et Dominique Reynié, éditions Plein Jour, mars 2024, 516 pages

Fratelli d'Italia : héritage néofasciste, populisme et conservatisme

Marco Tarchi, février 2024, 41 pages

L'émergence d'une gauche conservatrice en Allemagne :**l'alliance Sahra Wagenknecht pour la raison et la justice (BSW)**

Patrick Moreau, janvier 2024, 41 pages

Innovation politique 2022 (tome 2)

Fondapol, novembre 2023, 252 pages

Innovation politique 2022 (tome 1)

Fondapol, novembre 2023, 310 pages

Mouvements protestataires : le retour de la violence

Eddy Fougier, novembre 2023, 38 pages

La réforme Affelnet à Paris : un voyage au pays où 15 = 20

Marion Oury, octobre 2023, 48 pages

Le jumeau numérique en santé

Serge Soudoplatoff, septembre 2023, 34 pages

La régulation du numérique : Chine, États-Unis, France

Aifang Ma, septembre 2023, 44 pages

L'industrie française du jeu vidéo. De la French Touch à la French Pride

Loïse Lyonnet et Pierre Poinson, juillet 2023, 40 pages

La défiance vue par le prisme du médiateur de l'assurance

Arnaud Chneiweiss, juillet 2023, 26 pages

L'Europe et notre souveraineté. L'Europe est nécessaire, la France aussi

Édouard Balladur, juin 2023, 18 pages

L'enseignement supérieur privé en France

Laurent Batsch, juin 2023, 57 pages

Complexité. Critique d'une idéologie contemporaine

Sophie Chassat, juin 2023, 40 pages

Politique migratoire : que faire de l'accord franco-algérien de 1968 ?

Xavier Driencourt, mai 2023, 29 pages

De la transition écologique à l'écologie administrée, une dérive politique

David Lisnard et Frédéric Masquelier, mai 2023, 30 pages

Pour un nouvel ordre énergétique européen

Cécile Maisonneuve, avril 2023, 56 pages

Le XXIe siècle du christianisme - édition de poche

Dominique Reynié (dir.), éditions du Cerf, mars 2023, 378 pages

Élections, médias et réseaux sociaux : un espace public en décomposition

Victor Delage, Dominique Reynié, Mathilde Tchounikine, mars 2023, 32 pages

Souveraineté, maîtrise industrielle et transition énergétique (2)

Transition énergétique, géopolitique et industrie : quel rôle pour l'État ?

Jean-Paul Bouttes, mars 2023, 48 pages

Souveraineté, maîtrise industrielle et transition énergétique (1)

Les conditions de réussite du programme nucléaire français de 1945 à 1975

Jean-Paul Bouttes, mars 2023, 44 pages

Immigration : comment font les États européens

Fondapol, mars 2023, 46 pages

La politique danoise d'immigration : une fermeture consensuelle

Fondapol, janvier 2023, 57 pages

L'opinion européenne 2020-2022

Dominique Reynié (dir.), éditions Marie B/collection Lignes de Repères, décembre 2022, 240 pages

Innovation politique 2021 (tome 2)

Fondapol, décembre 2022, 340 pages

Innovation politique 2021 (tome 1)

Fondapol, décembre 2022, 440 pages

Maghreb : l'impact de l'islam sur l'évolution sociale et politique

Razika Adnani, décembre 2022, 36 pages

Italie 2022 : populismes et droitisation

Anna Bonalume, octobre 2022, 60 pages

Quel avenir pour la dissuasion nucléaire ?

Bruno Tertrais, octobre 2022, 39 pages

Mutations politiques et majorité de gouvernement dans une France à droite

Sous la direction de Dominique Reynié, septembre 2022, 64 pages

Paiements, monnaie et finance à l'ère numérique (2)

Les questions à long terme

Christian Pfister, juillet 2022, 34 pages

Paiements, monnaie et finance à l'ère numérique (1)

État des lieux et perspectives à court-moyen terme

Christian Pfister, juillet 2022, 47 pages

La montée en puissance de l'islamisme woke dans le monde occidental

Lorenzo Vidino, juin 2022, 29 pages

2022, présidentielle de crises

Sous la direction de Dominique Reynié, avril 2022, 80 pages

Les déchets nucléaires : une approche globale (4)**La gestion des déchets : rôle et compétence de l'État en démocratie**

Jean-Paul Bouttes, janvier 2022, 49 pages

Les déchets nucléaires : une approche globale (3)**L'enjeu des générations futures**

Jean-Paul Bouttes, janvier 2022, 41 pages

Les déchets nucléaires : une approche globale (2)**Les solutions pour maîtriser le risque effectif**

Jean-Paul Bouttes, janvier 2022, 42 pages

Les déchets nucléaires : une approche globale (1)**Déchets et déchets nucléaires : durée de vie et dangers potentiels**

Jean-Paul Bouttes, janvier 2022, 49 pages

Radiographie de l'antisémitisme en France – édition 2022

AJC Paris et Fondapol, janvier 2022, 38 pages

Prestataires de santé à domicile : les entreprises au service du virage ambulatoire

Alice Bouleau et Nicolas Bouzou, janvier 2022, 34 pages

Libertés : l'épreuve du siècle

Sous la direction de Dominique Reynié, janvier 2022, 96 pages

Enquête réalisée en partenariat avec l'International Republican Institute, la Community of Democracies, la Konrad-Adenauer-Stiftung, Genron NPO, la Fundación Nuevas Generaciones et República do Amanhã

Élections départementales et régionales 2021 : une analyse cartographique

Céline Colange, Sylvain Manternach, décembre 2021, 76 pages

Innovation politique 2020 (tome 2)

Fondapol, décembre 2021, 428 pages

Innovation politique 2020 (tome 1)

Fondapol, décembre 2021, 344 pages

Défendre l'autonomie du savoir

Nathalie Heinrich, novembre 2021, 32 pages

Rapport pour l'Assemblée nationale. Mission d'information visant à identifier les ressorts de l'abstention et les mesures permettant de renforcer la participation électorale

Fondapol, novembre 2021, 82 pages

2022, le risque populiste en France (vague 5)**Un indicateur de la protestation électorale**

Dominique Reynié (dir.), octobre 2021, 72 pages

Parti et Démocratie

Piero Ignazi, aux éditions Calmann-Lévy, avec le concours de la Fondapol et de Terra Nova, octobre 2021, 504 pages

Commerce illicite de cigarettes, volet II.**Identifier les parties prenantes, les effets de réseaux et les enjeux financiers**

Mathieu Zagrodzki, Romain Maneveau et Arthur Persais, octobre 2021, 32 pages

Complémentaires santé : moteur de l'innovation sanitaire

Nicolas Bouzou et Guillaume Moukala Same, octobre 2021, 47 pages

Les décroissants en France. Un essai de typologie

Eddy Fougier, septembre 2021, 31 pages

Les attentats islamistes dans le monde, 1979-2021

Fondapol, septembre 2021, 84 pages

Les primaires électorales et les systèmes de départage des candidats à l'élection présidentielle

Laurence Morel et Pascal Perrineau, août 2021, 51 pages

L'idéologie woke. Face au wokisme (2)

Pierre Valentin, juillet 2021, 32 pages

L'idéologie woke. Anatomie du wokisme (1)

Pierre Valentin, juillet 2021, 34 pages

Protestation électorale en 2021 ?

Données issues du 1er tour des élections régionales

Abdellah Bouhend, Victor Delage, Anne Flambert, Élisabeth Grandjean, Katherine Hamilton, Léo Major, Dominique Reynié, juin 2021, 40 pages

2022, le risque populiste en France (vague 4)

Un indicateur de la protestation électorale

Dominique Reynié (dir.), juin 2021, 64 pages

La conversion des Européens aux valeurs de droite

Victor Delage, mai 2021, 40 pages

Les coûts de la transition écologique

Guillaume Bazot, mai 2021, 37 pages

Le XXIe siècle du christianisme

Dominique Reynié (dir.), éditions du Cerf, mai 2021, 376 pages

Les protestants en France, une minorité active

Jean-Paul Willaime, avril 2021, 34 pages

L'agriculture bio et l'environnement

Bernard Le Buanec, mars 2021, 27 pages

Devrions-nous manger bio ?

Léon Guéguen, mars 2021, 36 pages

Quel avenir pour l'agriculture et l'alimentation bio ?

Gil Kressmann, mars 2021, 48 pages

Pauvreté dans le monde : une baisse menacée par la crise sanitaire

Julien Damon, février 2021, 33 pages

Reconquérir la biodiversité, mais laquelle ?

Christian Lévêque, février 2021, 37 pages

Énergie nucléaire : la nouvelle donne internationale

Marco Baroni, février 2021, 66 pages

Souveraineté économique : entre ambitions et réalités

Emmanuel Combe et Sarah Guillou, janvier 2021, 66 pages

Relocaliser en décarbonant grâce à l'énergie nucléaire

Valérie Faudon, janvier 2021, 36 pages

Après le Covid-19, le transport aérien en Europe : le temps de la décision

Emmanuel Combe et Didier Bréchemier, décembre 2020, 40 pages

Avant le Covid-19, le transport aérien en Europe : un secteur déjà fragilisé

Emmanuel Combe et Didier Bréchemier, décembre 2020, 35 pages

Glyphosate, le bon grain et l'ivraie

Marcel Kuntz, novembre 2020, 45 pages

Covid-19 : la réponse des plateformes en ligne face à l'ultradroite

Maygane Janin et Flora Deverell, novembre 2020, 42 pages

2022, le risque populiste en France (vagues 2 et 3)

Un indicateur de la protestation électorale Dominique Reynié, octobre 2020, 86 pages

Relocalisations : laisser les entreprises décider et protéger leur actionnariat

Frédéric Gonand, septembre 2020, 37 pages

Europe : la transition bas carbone, un bon usage de la souveraineté

Patrice Geoffron, septembre 2020, 35 pages

Relocaliser en France avec l'Europe

Yves Bertoncini, septembre 2020, 40 pages

Relocaliser la production après la pandémie ?

Paul-Adrien Hyppolite, septembre 2020, 46 pages

Qui paie ses dettes s'enrichit

Christian Pfister et Natacha Valla, septembre 2020, 37 pages

L'opinion européenne en 2019

Dominique Reynié (dir.), éditions Marie B/collection Lignes de Repères, septembre 2020, 212 pages

Les assureurs face au défi climatique

Arnaud Chneiweiss et José Bardaji, août 2020, 33 pages

Changements de paradigme

Josef Konvitz, juillet 2020, 20 pages

Hongkong : la seconde rétrocession

Jean-Pierre Cabestan et Laurence Daziano, juillet 2020, 62 pages

Tsunami dans un verre d'eau

Regard sur le vote Europe Écologie-Les Verts aux élections municipales de 2014 et de 2020 dans 41 villes de plus de 100 000 habitants Sous la direction de Dominique Reynié, juillet 2020, 44 pages

Innovation politique 2019 (tome 2)

Fondapol, juin 2020, 412 pages

Innovation politique 2019 (tome 1)

Fondapol, juin 2020, 400 pages

Covid-19 - États-Unis, Chine, Russie, les grandes puissances inquiètent l'opinion

Victor Delage, juin 2020, 16 pages

De la distanciation sociale à la distanciation intime

Anne Muxel, juin 2020, 24 pages

Covid-19 : Cartographie des émotions en France

Madeleine Hamel, mai 2020, 24 pages

Ne gaspillons pas une crise

Josef Konvitz, avril 2020, 23 pages

Retraites : leçons des réformes suédoises

Kristoffer Lundberg, avril 2020, 37 pages

Retraites : leçons des réformes belges

Frank Vandenbroucke, février 2020, 40 pages

Les biotechnologies en Chine : un état des lieux

Aifang Ma, février 2020, 44 pages

Radiographie de l'antisémitisme en France

AJC Paris et Fondapol, janvier 2020, 32 pages

OGM et produits d'édition du génome : enjeux réglementaires et géopolitiques

Catherine Regnault-Roger, janvier 2020, 35 pages

Des outils de modification du génome au service de la santé humaine et animale

Catherine Regnault-Roger, janvier 2020, 32 pages

Des plantes biotech au service de la santé du végétal et de l'environnement

Catherine Regnault-Roger, janvier 2020, 32 pages

Le soldat augmenté : regards croisés sur l'augmentation des performances du soldat

CREC Saint-Cyr et Fondapol, décembre 2019, 128 pages

L'Europe face aux nationalismes économiques américain et chinois (3)**Défendre l'économie européenne par la politique commerciale**

Emmanuel Combe, Paul-Adrien Hyppolite et Antoine Michon, novembre 2019, 52 pages

L'Europe face aux nationalismes économiques américain et chinois (2)**Les pratiques anticoncurrentielles étrangères**

Emmanuel Combe, Paul-Adrien Hyppolite et Antoine Michon, novembre 2019, 40 pages

L'Europe face aux nationalismes économiques américain et chinois (1)**Politique de concurrence et industrie européenne**

Emmanuel Combe, Paul-Adrien Hyppolite et Antoine Michon, novembre 2019, 36 pages

Les attentats islamistes dans le monde, 1979-2019

Fondapol, novembre 2019, 80 pages

Vers des prix personnalisés à l'heure du numérique ?

Emmanuel Combe, octobre 2019, 46 pages

2022, le risque populiste en France (vague 1)

Un indicateur de la protestation électorale

Dominique Reynié, octobre 2019, 44 pages

La Cour européenne des droits de l'homme, protectrice critiquée des « libertés invisibles »

Jean-Luc Sauron, octobre 2019, 48 pages

1939, l'alliance soviéto-nazie : aux origines de la fracture européenne

Stéphane Courtois, septembre 2019, 51 pages

Saxe et Brandebourg. Percée de l'AfD aux élections régionales du 1er septembre 2019

Patrick Moreau, septembre 2019, 26 pages

Campements de migrants sans-abri : Comparaisons européennes et recommandations

Julien Damon, septembre 2019, 44 pages

Vox, la fin de l'exception espagnole

Astrid Barrio, août 2019, 36 pages

**Élections européennes 2019. Le poids des électors
comparé au poids électoral des groupes parlementaires**

Raphaël Grelon et Guillemette Lano. Avec le concours de Victor Delage et Dominique Reynié, juillet 2019, 22 pages

Allô maman bobo (2). L'électorat urbain, de la gentrification au désenchantement

Nelly Garnier, juillet 2019, 40 pages

Allô maman bobo (1). L'électorat urbain, de la gentrification au désenchantement

Nelly Garnier, juillet 2019, 44 pages

L'affaire Séralini. L'impasse d'une science militante

Marcel Kuntz, juin 2019, 35 pages

Démocraties sous tension

Sous la direction de Dominique Reynié, mai 2019,

volume I, Les enjeux, 156 pages ; **volume II**, Les pays, 120 pages

Enquête réalisée en partenariat avec l'International Republican Institute

La longue gouvernance de Poutine

Michel Eltchaninoff, mai 2019, 31 pages

Politique du handicap : pour une société inclusive

Sophie Cluzel, avril 2019, 23 pages

Ferroviaire : ouverture à la concurrence, une chance pour la SNCF

David Valence et François Bouchard, mars 2019, 42 pages

Un an de populisme italien

Alberto Toscano, mars 2019, 33 pages

Une mosquée mixte pour un islam spirituel et progressiste

Eva Janadin et Anne-Sophie Monsinay, février 2019, 46 pages

Une civilisation électrique (2). Vers le réenchantement

Alain Beltran et Patrice Carré, février 2019, 34 pages

Une civilisation électrique (1). Un siècle de transformations

Alain Beltran et Patrice Carré, février 2019, 32 pages

Prix de l'électricité : entre marché, régulation et subvention

Jacques Percebois, février 2019, 42 pages

Vers une société post-carbone

Patrice Geoffron, février 2019, 36 pages

Énergie-climat en Europe : pour une excellence écologique

Emmanuel Tuchscherer, février 2019, 26 pages

Innovation politique 2018 (tome 2)

Fondapol, janvier 2019, 544 pages

Innovation politique 2018 (tome 1)

Fondapol, janvier 2019, 472 pages

L'opinion européenne en 2018

Dominique Reynié (dir.), éditions Marie B/collection Lignes de Repères, janvier 2019, 176 pages

La contestation animaliste radicale

Eddy Fougier, janvier 2019, 35 pages

Le numérique au secours de la santé

Serge Soudoplatoff, janvier 2019, 38 pages

Le nouveau pouvoir français et la coopération franco-japonaise

Fondapol, décembre 2018, 204 pages

Les apports du christianisme à l'unité de l'Europe

Jean-Dominique Durand, décembre 2018, 29 pages

La crise orthodoxe (2). Les convulsions, du XIXe siècle à nos jours

Jean-François Colosimo, décembre 2018, 31 pages

La crise orthodoxe (1). Les fondations, des origines au XIXe siècle

Jean-François Colosimo, décembre 2018, 28 pages

La France et les chrétiens d'Orient, dernière chance

Jean-François Colosimo, décembre 2018, 33 pages

Le christianisme et la modernité européenne (2)

Comprendre le retour de l'institution religieuse

Philippe Portier et Jean-Paul Willaime, décembre 2018, 30 pages

Le christianisme et la modernité européenne (1)

Récuser le déni

Philippe Portier et Jean-Paul Willaime, décembre 2018, 30 pages

Commerce illicite de cigarettes : les cas de Barbès-La Chapelle,

Saint-Denis et Aubervilliers-Quatre-Chemins

Mathieu Zagrodzki, Romain Maneveau et Arthur Persais, novembre 2018, 64 pages

L'avenir de l'hydroélectricité

Jean-Pierre Corniou, novembre 2018, 41 pages

Retraites : Leçons des réformes italiennes

Michel Martone, novembre 2018, 33 pages

Les géants du numérique (2) : un frein à l'innovation ?

Paul-Adrien Hyppolite et Antoine Michon, novembre 2018, 77 pages

Les géants du numérique (1) : magnats de la finance

Paul-Adrien Hyppolite et Antoine Michon, novembre 2018, 56 pages

L'intelligence artificielle en Chine : un état des lieux

Aifang Ma, novembre 2018, 40 pages

Alternative für Deutschland : établissement électoral

Patrick Moreau, octobre 2018, 49 pages

Les Français jugent leur système de retraite

Fondapol, octobre 2018, 28 pages

Migrations : la France singulière

Didier Leschi, octobre 2018, 34 pages

Les Français face à la crise démocratique : Immigration, populisme, Trump, Europe...

AJC Europe et Fondapol, septembre 2018, 72 pages

La révision constitutionnelle de 2008 : un premier bilan

Préface d'Édouard Balladur et de Jack Lang

Hugues Hourdin, octobre 2018, 28 pages

Les « Démocrates de Suède » : un vote anti-immigration

Johan Martinsson, septembre 2018, 41 pages

Les Suédois et l'immigration (2) : fin du consensus ?

Tino Sanandaji, septembre 2018, 33 pages

Les Suédois et l'immigration (1) : fin de l'homogénéité ?

Tino Sanandaji, septembre 2018, 35 pages

Éthiques de l'immigration

Jean-Philippe Vincent, juin 2018, 35 pages

Les addictions chez les jeunes (14-24 ans)

Fondapol, juin 2018, 56 pages

Enquête réalisée en partenariat avec la Fondation Gabriel Péri et le Fonds Actions Addictions

Villes et voitures : pour une réconciliation

Jean Coldefy, juin 2018, 40 pages

France : combattre la pauvreté des enfants

Julien Damon, mai 2018, 32 pages

Que pèsent les syndicats ?

Dominique Andolfatto, avril 2018, 40 pages

L'élan de la francophonie : pour une ambition française (2)

Benjamin Boutin, mars 2018, 28 pages

L'élan de la francophonie : une communauté de langue et de destin (1)

Benjamin Boutin, mars 2018, 28 pages

L'Italie aux urnes

Sofia Ventura, février 2018, 29 pages

L'intelligence artificielle : l'expertise partout accessible à tous

Serge Soudoplatoff, février 2018, 40 pages

L'innovation à l'ère du bien commun

Benjamin Boscher, Xavier Pavie, février 2018, 44 pages

Libérer l'islam de l'islamisme

Mohamed Louizi, janvier 2018, 64 pages

Gouverner le religieux dans un état laïc

Thierry Rambaud, janvier 2018, 36 pages

L'opinion européenne en 2017

Dominique Reynié (dir.), Fondapol, janvier 2018, 140 pages

Innovation politique 2017 (tome 2)

Fondapol, janvier 2018, 492 pages

Innovation politique 2017 (tome 1)

Fondapol, janvier 2018, 468 pages

Une « norme intelligente » au service de la réforme

Victor Fabre, Mathieu Kohmann, Mathieu Luinaud, décembre 2017, 28 pages

Autriche : virage à droite

Patrick Moreau, novembre 2017, 32 pages

Pour repenser le bac, réformons le lycée et l'apprentissage

Faïçal Hafied, novembre 2017, 55 pages

Où va la démocratie ?

Sous la direction de Dominique Reynié, Plon, octobre 2017, 320 pages

Violence antisémite en Europe 2005-2015

Johannes Due Enstad, septembre 2017, 31 pages

Pour l'emploi : la subrogation du crédit d'impôt des services à la personne

Bruno Despujol, Olivier Peraldi et Dominique Reynié, septembre 2017, 33 pages

Marché du travail : pour la réforme !

Faïçal Hafied, juillet 2017, 45 pages

Le fact-checking : une réponse à la crise de l'information et de la démocratie

Farid Gueham, juillet 2017, 49 pages

Notre-Dame- des-Landes : l'État, le droit et la démocratie empêchés

Bruno Hug de Larauze, mai 2017, 37 pages

France : les juifs vus par les musulmans. Entre stéréotypes et méconnaissances

Mehdi Ghourigate, Iannis Roder et Dominique Schnapper, mai 2017, 38 pages

Dette publique : la mesurer, la réduire

Jean-Marc Daniel, avril 2017, 33 pages

Parfaire le paritarisme par l'indépendance financière

Julien Damon, avril 2017, 36 pages

Former, de plus en plus, de mieux en mieux. L'enjeu de la formation professionnelle

Olivier Faron, avril 2017, 31 pages

Les troubles du monde, l'islamisme et sa récupération populiste :

l'Europe démocratique menacée

Pierre-Adrien Hanania, AJC, Fondapol, mars 2017, 44 pages

Porno addiction : nouvel enjeu de société

David Reynié, mars 2017, 34 pages

Calais : miroir français de la crise migratoire européenne (2)

Jérôme Fourquet et Sylvain Manternach, mars 2017, 52 pages

Calais : miroir français de la crise migratoire européenne (1)

Jérôme Fourquet et Sylvain Manternach, mars 2017, 38 pages

L'actif épargne logement

Pierre-François Gouiffès, février 2017, 31 pages

Réformer : quel discours pour convaincre ?

Christophe de Voogd, février 2017, 37 pages

De l'assurance maladie à l'assurance santé

Patrick Negaret, février 2017, 34 pages

Hôpital : libérer l'innovation

Christophe Marques et Nicolas Bouzou, février 2017, 30 pages

Le Front national face à l'obstacle du second tour

Jérôme Jaffré, février 2017, 33 pages

La République des entrepreneurs

Vincent Lorphelin, janvier 2017, 37 pages

Des startups d'État à l'État plateforme

Pierre Pezziardi et Henri Verdier, janvier 2017, 36 pages

Vers la souveraineté numérique

Farid Gueham, janvier 2017, 31 pages

Repenser notre politique commerciale

Laurence Daziano, janvier 2017, 35 pages

Mesures de la pauvreté, mesures contre la pauvreté

Julien Damon, décembre 2016, 25 pages

L'Autriche des populistes

Patrick Moreau, novembre 2016, 59 pages

L'Europe face aux défis du pétro-solaire

Albert Bressand, novembre 2016, 34 pages

Le Front national en campagnes. Les agriculteurs et le vote FN

Eddy Fougier et Jérôme Fourquet, octobre 2016, 36 pages

Innovation politique 2016

Fondapol, PUF, octobre 2016, 758 pages

Le nouveau monde de l'automobile (2) : les promesses de la mobilité électrique

Jean-Pierre Corniou, octobre 2016, 48 pages

Le nouveau monde de l'automobile (1) : l'impasse du moteur à explosion

Jean-Pierre Corniou, octobre 2016, 34 pages

L'opinion européenne en 2016

Dominique Reynié (dir.), Éditions Lignes de Repères, septembre 2016, 224 pages

L'individu contre l'étatisme. Actualité de la pensée libérale française (XXe siècle)

Jérôme Perrier, septembre 2016, 39 pages

L'individu contre l'étatisme. Actualité de la pensée libérale française (XIXe siècle)

Jérôme Perrier, septembre 2016, 39 pages

Refonder l'audiovisuel public

Olivier Babeau, septembre 2016, 31 pages

La concurrence au défi du numérique

Charles-Antoine Schwerer, juillet 2016, 27 pages

Portrait des musulmans d'Europe : unité dans la diversité

Vincent Tournier, juin 2016, 51 pages

Portrait des musulmans de France : une communauté plurielle

Nadia Henni-Moulaï, juin 2016, 33 pages

La blockchain, ou la confiance distribuée

Yves Caseau et Serge Soudoplatoff, juin 2016, 35 pages

La gauche radicale : liens, lieux et luttes (2012-2017)

Sylvain Boulouque, mai 2016, 41 pages

Gouverner pour réformer : éléments de méthode

Erwan Le Noan et Matthieu Montjotin, mai 2016, 54 pages

Les zadistes (2) : la tentation de la violence

Eddy Fougier, avril 2016, 29 pages

Les zadistes (1) : un nouvel anticapitalisme

Eddy Fougier, avril 2016, 29 pages

Régionales (2) : les partis, contestés mais pas concurrencés

Jérôme Fourquet et Sylvain Manternach, mars 2016, 39 pages

Régionales (1) : vote FN et attentats

Jérôme Fourquet et Sylvain Manternach, mars 2016, 45 pages

Un droit pour l'innovation et la croissance

Sophie Vermeille, Matthieu Kohmann et Mathieu Luinaud, février 2016, 38 pages

Le lobbying : outil démocratique

Anthony Escurat, février 2016, 32 pages

Valeurs d'islam

Dominique Reynié (dir.), préface par le cheikh Khaled Bentounès, PUF, janvier 2016, 432 pages

Chiites et sunnites : paix impossible ?

Mathieu Terrier, janvier 2016, 29 pages

Projet d'entreprise : renouveler le capitalisme

Daniel Hurstel, décembre 2015, 29 pages

Le mutualisme : répondre aux défis assurantiels

Arnaud Chneiweiss et Stéphane Tisserand, novembre 2015, 32 pages

L'opinion européenne en 2015

Dominique Reynié (dir.), Éditions Lignes de Repères, novembre 2015, 140 pages

La noopolitique : le pouvoir de la connaissance

Idriss J. Aberkane, novembre 2015, 40 pages

Innovation politique 2015

Fondapol, PUF, octobre 2015, 576 pages

Good COP21, Bad COP21 (2) : une réflexion à contre-courant

Albert Bressand, octobre 2015, 35 pages

Good COP21, Bad COP21 (1) : le Kant européen et le Machiavel chinois

Albert Bressand, octobre 2015, 34 pages

PME : nouveaux modes de financement

Mohamed Abdesslam et Benjamin Le Pendeven, octobre 2015, 30 pages

Vive l'automobilisme ! (2). Pourquoi il faut défendre la route

Mathieu Flonneau et Jean-Pierre Orfeuill, octobre 2015, 32 pages

Vive l'automobilisme ! (1). Les conditions d'une mobilité conviviale

Mathieu Flonneau et Jean-Pierre Orfeuill, octobre 2015, 27 pages

Crise de la conscience arabo-musulmane

Malik Bezouh, septembre 2015, 25 pages

Départementales de mars 2015 (3) : le second tour

Jérôme Fourquet et Sylvain Manternach, août 2015, 41 pages

Départementales de mars 2015 (2) : le premier tour

Jérôme Fourquet et Sylvain Manternach, août 2015, 43 pages

Départementales de mars 2015 (1) : le contexte

Jérôme Fourquet et Sylvain Manternach, août 2015, 30 pages

Enseignement supérieur : les limites de la « mastérisation »

Julien Gonzalez, juillet 2015, 33 pages

Politique économique : l'enjeu franco-allemand

Wolfgang Glomb et Henry d'Arcole, juin 2015, 22 pages

Les lois de la primaire. Celles d'hier, celles de demain

François Bazin, juin 2015, 35 pages

Économie de la connaissance

Idriss J. Aberkane, mai 2015, 40 pages

Lutter contre les vols et cambriolages : une approche économique

Emmanuel Combe et Sébastien Daziano, mai 2015, 44 pages

Unir pour agir : un programme pour la croissance

Alain Madelin, mai 2015, 42 pages

Nouvelle entreprise et valeur humaine

Francis Mer, avril 2015, 21 pages

Les transports et le financement de la mobilité

Yves Crozet, avril 2015, 23 pages

Numérique et mobilité : impacts et synergies

Jean Coldefy, avril 2015, 24 pages

Islam et démocratie : face à la modernité

Mohamed Beddy Ebnou, mars 2015, 27 pages

Islam et démocratie : les fondements

Ahmad Al-Raysuni, mars 2015, 27 pages

Les femmes et l'islam : une vision réformiste

Asma Lamrabet, mars 2015, 36 pages

Éducation et islam

Mustapha Cherif, mars 2015, 34 pages

Que nous disent les élections législatives partielles depuis 2012 ?

Dominique Reynié, février 2015, 4 pages

L'islam et les valeurs de la République

Saad Khiari, février 2015, 34 pages

Islam et contrat social

Philippe Moulinet, février 2015, 29 pages

Le soufisme : spiritualité et citoyenneté

Bariza Khiari, février 2015, 46 pages

L'humanisme et l'humanité en islam

Ahmed Bouyerdene, février 2015, 46 pages

Éradiquer l'hépatite C en France : quelles stratégies publiques ?

Nicolas Bouzou et Christophe Marques, janvier 2015, 32 pages

Coran, clés de lecture

Tareq Oubrou, janvier 2015, 32 pages

Le pluralisme religieux en islam, ou la conscience de l'altérité

Éric Geoffroy, janvier 2015, 28 pages

Mémoires à venir

Dominique Reynié, janvier 2015, enquête réalisée en partenariat avec la Fondation pour la Mémoire de la Shoah, 156 pages

La classe moyenne américaine en voie d'effritement

Julien Damon, décembre 2014, 31 pages

Pour une complémentaire éducation : l'école des classes moyennes

Erwan Le Noan et Dominique Reynié, novembre 2014, 48 pages

L'antisémitisme dans l'opinion publique française. Nouveaux éclairages

Dominique Reynié, novembre 2014, 44 pages

La politique de concurrence : un atout pour notre industrie

Emmanuel Combe, novembre 2014, 42 pages

Européennes 2014 (2) : poussée du FN, recul de l'UMP et vote breton

Jérôme Fourquet, octobre 2014, 44 pages

Européennes 2014 (1) : la gauche en miettes

Jérôme Fourquet, octobre 2014, 30 pages

Innovation politique 2014

Fondapol, PUF, octobre 2014, 554 pages

Énergie-climat : pour une politique efficace

Albert Bressand, septembre 2014, 47 pages

L'urbanisation du monde. Une chance pour la France

Laurence Daziano, juillet 2014, 34 pages

Que peut-on demander à la politique monétaire ?

Pascal Salin, mai 2014, 38 pages

Le changement, c'est tout le temps ! 1514 - 2014

Suzanne Baverez et Jean Sènié, mai 2014, 48 pages

Trop d'émigrés ? Regards sur ceux qui partent de France

Julien Gonzalez, mai 2014, 48 pages

L'opinion européenne en 2014

Dominique Reynié (dir.), Éditions Lignes de Repères, avril 2014, 284 pages

Taxer mieux, gagner plus

Robin Rivaton, avril 2014, 52 pages

L'État innovant (2) : diversifier la haute administration

Kevin Brookes et Benjamin Le Pendeven, mars 2014, 35 pages

L'État innovant (1) : renforcer les think tanks

Kevin Brookes et Benjamin Le Pendeven, mars 2014, 43 pages

Pour un new deal fiscal

Gianmarco Monsellato, mars 2014, 8 pages

Faire cesser la mendicité avec enfants

Julien Damon, mars 2014, 35 pages

Le low cost, une révolution économique et démocratique

Emmanuel Combe, février 2014, 52 pages

Un accès équitable aux thérapies contre le cancer

Nicolas Bouzou, février 2014, 52 pages

Réformer le statut des enseignants

Luc Chatel, janvier 2014, 7 pages

Un outil de finance sociale : les social impact bonds

Yan de Kerorguen, décembre 2013, 27 pages

Pour la croissance, la débureaucratisation par la confiance

Pierre Pezziardi, Serge Soudoplatoff et Xavier Quérat-Hément, novembre 2013, 37 pages

Les valeurs des Franciliens

Guénaëlle Gault, octobre 2013, 22 pages

Sortir d'une grève étudiante : le cas du Québec

Jean-Patrick Brady et Stéphane Paquin, octobre 2013, 31 pages

Un contrat de travail unique avec indemnités de départ intégrées

Charles Beigbeder, juillet 2013, 5 pages

L'opinion européenne en 2013

Dominique Reynié (dir.), Éditions Lignes de Repères, juillet 2013, 268 pages

La nouvelle vague des émergents : Bangladesh, Éthiopie, Nigeria, Indonésie, Vietnam, Mexique

Laurence Daziano, juillet 2013, 29 pages

Transition énergétique européenne : bonnes intentions et mauvais calculs

Albert Bressand, juillet 2013, 33 pages

La démobilité : travailler, vivre autrement

Julien Damon, juin 2013, 35 pages

Le Kapital. Pour rebâtir l'industrie

Christian Saint-Étienne et Robin Rivaton, avril 2013, 32 pages

Code éthique de la vie politique et des responsables publics en France

Les Arvernes, Fondapol, avril 2013, 12 pages

Les classes moyennes dans les pays émergents

Julien Damon, avril 2013, 26 pages

Innovation politique 2013

Fondapol, PUF, janvier 2013, 652 pages

Relancer notre industrie par les robots (2) : les stratégies

Robin Rivaton, décembre 2012, 30 pages

Relancer notre industrie par les robots (1) : les enjeux

Robin Rivaton, décembre 2012, 40 pages

La compétitivité passe aussi par la fiscalité

Aldo Cardoso, Michel Didier, Bertrand Jacquillat, Dominique Reynié et Grégoire Sentilhes, décembre 2012, 20 pages

Une autre politique monétaire pour résoudre la crise

Nicolas Goetzmann, décembre 2012, 28 pages

La nouvelle politique fiscale rend-elle l'ISF inconstitutionnel ?

Aldo Cardoso, novembre 2012, 5 pages

Fiscalité : pourquoi et comment un pays sans riches est un pays pauvre...

Bertrand Jacquillat, octobre 2012, 30 pages

Youth and Sustainable Development

Fondapol/Nomadéis/United Nations, juin 2012, 80 pages

La philanthropie. Des entrepreneurs de solidarité

Francis Charhon, mai / juin 2012, 34 pages

Les chiffres de la pauvreté : le sens de la mesure

Julien Damon, mai 2012, 30 pages

Libérer le financement de l'économie

Robin Rivaton, avril 2012, 40 pages

L'épargne au service du logement social

Julie Merle, avril 2012, 32 pages

L'opinion européenne en 2012

Dominique Reynié (dir.), Éditions Lignes de Repères, mars 2012, 210 pages

Valeurs partagées

Dominique Reynié (dir.), PUF, mars 2012, 362 pages

Les droites en Europe

Dominique Reynié (dir.), PUF, février 2012, 552 pages

Innovation politique 2012

Fondapol, PUF, janvier 2012, 648 pages

L'école de la liberté : initiative, autonomie et responsabilité

Tanneguy Larzul, janvier 2012, 27 pages

Politique énergétique française (2) : les stratégies

Rémy Prud'homme, janvier 2012, 31 pages

Politique énergétique française (1) : les enjeux

Rémy Prud'homme, janvier 2012, 36 pages

Révolution des valeurs et mondialisation

Luc Ferry, janvier 2012, 27 pages

Quel avenir pour la social-démocratie en Europe ?

Sir Stuart Bell, décembre 2011, 32 pages

La régulation professionnelle : des règles non étatiques pour mieux responsabiliser

Jean-Pierre Teyssier, décembre 2011, 34 pages

L'hospitalité : une éthique du soin

Emmanuel Hirsch, décembre 2011, 29 pages

12 idées pour 2012

Fondapol, décembre 2011, 110 pages

Les classes moyennes et le logement

Julien Damon, décembre 2011, 40 pages

Réformer la santé : trois propositions

Nicolas Bouzou, novembre 2011, 30 pages

Le nouveau Parlement : la révision du 23 juillet 2008

Jean-Félix de Bujadoux, novembre 2011, 32 pages

La responsabilité

Alain-Gérard Slama, novembre 2011, 32 pages

Le vote des classes moyennes

Élisabeth Dupoirier, novembre 2011, 40 pages

La compétitivité par la qualité

Emmanuel Combe et Jean-Louis Mucchielli, octobre 2011, 32 pages

Les classes moyennes et le crédit

Nicolas Pécourt, octobre 2011, 40 pages

Portrait des classes moyennes

Laure Bonneval, Jérôme Fourquet et Fabienne Gomant, octobre 2011, 36 pages

Morale, éthique, déontologie

Michel Maffesoli, octobre 2011, 33 pages

Sortir du communisme, changer d'époque

Stéphane Courtois (dir.), PUF, octobre 2011, 672 pages

L'énergie nucléaire après Fukushima : incident mineur ou nouvelle donne ?

Malcolm Grimston, septembre 2011, 15 pages

La jeunesse du monde

Dominique Reynié (dir.), Éditions Lignes de Repères, septembre 2011, 132 pages

Pouvoir d'achat : une politique

Emmanuel Combe, septembre 2011, 42 pages

La liberté religieuse

Henri Madelin, septembre 2011, 31 pages

Réduire notre dette publique

Jean-Marc Daniel, septembre 2011, 35 pages

Écologie et libéralisme

Corine Pelluchon, août 2011, 40 pages

Valoriser les monuments historiques : de nouvelles stratégies

Wladimir Mitrofanoff et Christiane Schmuckle-Mollard, juillet 2011, 22 pages

Contester les technosciences : leurs raisons

Eddy Fougier, juillet 2011, 34 pages

Contester les technosciences : leurs réseaux

Sylvain Boulouque, juillet 2011, 28 pages

La fraternité

Paul Thibaud, juin 2011, 26 pages

La transformation numérique au service de la croissance

Jean-Pierre Corniou, juin 2011, 45 pages

L'engagement

Dominique Schnapper, juin 2011, 26 pages

Liberté, Égalité, Fraternité

André Glucksmann, mai 2011, 30 pages

Quelle industrie pour la défense française ?

Guillaume Lagane, mai 2011, 21 pages

- La religion dans les affaires : la responsabilité sociale de l'entreprise**
Aurélien Acquier, Jean-Pascal Gond et Jacques Igalens, mai 2011, 33 pages
- La religion dans les affaires : la finance islamique**
Lila Guermas-Sayegh, mai 2011, 28 pages
- Où en est la droite ? L'Allemagne**
Patrick Moreau, avril 2011, 50 pages
- Où en est la droite ? La Slovaquie**
Étienne Boisserie, avril 2011, 35 pages
- Qui détient la dette publique ?**
Guillaume Leroy, avril 2011, 36 pages
- Le principe de précaution dans le monde**
Nicolas de Sadeleer, mars 2011, 33 pages
- Comprendre le Tea Party**
Henri Hude, mars 2011, 31 pages
- Où en est la droite ? Les Pays-Bas**
Niek Pas, mars 2011, 31 pages
- Productivité agricole et qualité des eaux**
Gérard Morice, mars 2011, 36 pages
- L'Eau : du volume à la valeur**
Jean-Louis Chaussade, mars 2011, 27 pages
- Eau : comment traiter les micropolluants ?**
Philippe Hartemann, mars 2011, 34 pages
- Eau : défis mondiaux, perspectives françaises**
Gérard Payen, mars 2011, 56 pages
- L'irrigation pour une agriculture durable**
Jean-Paul Renoux, mars 2011, 38 pages
- Gestion de l'eau : vers de nouveaux modèles**
Antoine Frérot, mars 2011, 28 pages
- Où en est la droite ? L'Autriche**
Patrick Moreau, février 2011, 36 pages
- La participation au service de l'emploi et du pouvoir d'achat**
Jacques Perche et Antoine Pertinax, février 2011, 28 pages
- Le tandem franco-allemand face à la crise de l'euro**
Wolfgang Glomb, février 2011, 34 pages
- 2011, la jeunesse du monde**
Dominique Reynié (dir.), janvier 2011, 88 pages
- L'opinion européenne en 2011**
Dominique Reynié (dir.), Édition Lignes de Repères, janvier 2011, 254 pages
- Administration 2.0**
Thierry Weibel, janvier 2011, 45 pages
- Où en est la droite ? La Bulgarie**
Antony Todorov, décembre 2010, 28 pages
- Le retour du tirage au sort en politique**
Gil Delannoi, décembre 2010, 34 pages
- La compétence morale du peuple**
Raymond Boudon, novembre 2010, 26 pages
- L'Académie au pays du capital**
Bernard Belloc et Pierre-François Mourier, PUF, novembre 2010, 222 pages
- Pour une nouvelle politique agricole commune**
Bernard Bachelier, novembre 2010, 27 pages
- Sécurité alimentaire : un enjeu global**
Bernard Bachelier, novembre 2010, 27 pages

Les vertus cachées du low cost aérien

Emmanuel Combe, novembre 2010, 36 pages

Innovation politique 2011

Fondapol, PUF, novembre 2010, 676 pages

Défense : surmonter l'impasse budgétaire

Guillaume Lagane, octobre 2010, 30 pages

Où en est la droite ? L'Espagne

Joan Marcet, octobre 2010, 34 pages

Les vertus de la concurrence

David Sraer, septembre 2010, 40 pages

Internet, politique et coproduction citoyenne

Robin Berjon, septembre 2010, 28 pages

Où en est la droite ? La Pologne

Dominika Tomaszewska-Mortimer, août 2010, 38 pages

Où en est la droite ? La Suède et le Danemark

Jacob Christensen, juillet 2010, 40 pages

Quel policier dans notre société ?

Mathieu Zagrodzki, juillet 2010, 24 pages

Où en est la droite ? L'Italie

Sofia Ventura, juillet 2010, 32 pages

Crise bancaire, dette publique : une vue allemande

Wolfgang Glomb, juillet 2010, 22 pages

Dette publique, inquiétude publique

Jérôme Fourquet, juin 2010, 28 pages

Une régulation bancaire pour une croissance durable

Nathalie Janson, juin 2010, 30 pages

Quatre propositions pour rénover notre modèle agricole

Pascal Perri, mai 2010, 28 pages

Régionales 2010 : que sont les électeurs devenus ?

Pascal Perrineau, mai 2010, 52 pages

L'opinion européenne en 2010

Dominique Reynié (dir.), Éditions Lignes de Repères, mai 2010, 245 pages

Pays-Bas : la tentation populiste

Christophe de Voogd, mai 2010, 43 pages

Quatre idées pour renforcer le pouvoir d'achat

Pascal Perri, avril 2010, 26 pages

Où en est la droite ? La Grande-Bretagne

David Hanley, avril 2010, 30 pages

Renforcer le rôle économique des régions

Nicolas Bouzou, mars 2010, 28 pages

Réduire la dette grâce à la Constitution

Jacques Delpla, février 2010, 54 pages

Stratégie pour une réduction de la dette publique française

Nicolas Bouzou, février 2010, 30 pages

Iran : une révolution civile ?

Nader Vahabi, novembre 2009, 16 pages

Où va la politique de l'église catholique ? D'une querelle du libéralisme à l'autre

Émile Perreau-Saussine, octobre 2009, 26 pages

Agir pour la croissance verte

Valéry Morron et Déborah Sanchez, octobre 2009, 8 pages

L'économie allemande à la veille des législatives de 2009

Nicolas Bouzou et Jérôme Duval-Hamel, septembre 2009, 7 pages

Élections européennes 2009 : analyse des résultats en Europe et en France

Corinne Deloy, Dominique Reynié et Pascal Perrineau, septembre 2009, 50 pages

Retour sur l'alliance soviéto-nazie, 70 ans après

Stéphane Courtois, juillet 2009, 16 pages

L'État administratif et le libéralisme. Une histoire française

Lucien Jaume, juin 2009, 26 pages

La politique européenne de développement : une réponse à la crise de la mondialisation ?

Jean-Michel Debrat, juin 2009, 30 pages

La protestation contre la réforme du statut des enseignants-chercheurs :

défense du statut, illustration du statu quo

Suivi d'une discussion entre l'auteur et Bruno Bensasson David Bonneau, mai 2009, 40 pages

La lutte contre les discriminations liées à l'âge en matière d'emploi

Élise Muir (dir.), mai 2009, 65 pages

Quatre propositions pour que l'Europe ne tombe pas dans le protectionnisme

Nicolas Bouzou, mars 2009, 12 pages

Après le 29 janvier : la fonction publique contre la société civile ?

Une question de justice sociale et un problème démocratique

Dominique Reynié, mars 2009, 22 pages

La réforme de l'enseignement supérieur en Australie

Zoe McKenzie, mars 2009, 74 pages

Les réformes face au conflit social

Dominique Reynié, janvier 2009, 14 pages

L'opinion européenne en 2009

Dominique Reynié (dir.), Éditions Lignes de Repères, mars 2009, 237 pages

Travailler le dimanche : qu'en pensent ceux qui travaillent le dimanche ?

Sondage, analyse, éléments pour le débat

Dominique Reynié, janvier 2009, 18 pages

Stratégie européenne pour la croissance verte

Elvire Fabry et Damien Tresallet (dir.), novembre 2008, 125 pages

Défense, immigration, énergie : regards croisés franco-allemands

sur trois priorités de la présidence française de l'UE

Elvire Fabry, octobre 2008, 35 pages

Retrouvez notre actualité et nos publications sur fondapol.org

Le débat public a besoin de la Fondapol et la Fondapol a besoin de vous !

Pour préserver son indépendance et conduire sa mission d'utilité publique, la Fondapol, institution de la société civile, a besoin du soutien des entreprises et des particuliers.

Reconnue d'utilité publique par décret en date du 14 avril 2004, la Fondapol peut recevoir des dons et des legs des particuliers et des entreprises.

Vous êtes une entreprise, un organisme, une association

Votre entreprise bénéficie d'une réduction d'impôt de 60 % du montant des dons versés imputer directement sur l'IS (ou le cas échéant sur l'IR), dans la limite de 5% du chiffre d'affaires HT (report possible durant 5 ans) (art. 238 *bis* du CGI).

Dans le cas d'un don de 10 000 €, vous pourrez déduire 6 000 € d'impôt, votre contribution aura effectivement coûté 4 000 € à votre entreprise.

Vous êtes un particulier

Au titre de l'IR, vous bénéficiez d'une réduction d'impôt de 66 % du montant des dons versés, dans la limite de 20 % du revenu imposable (report possible durant 5 ans) ;

Au titre de l'IFI, vous bénéficiez d'une réduction d'impôt de 75 % du montant des dons versés, dans la limite de 50 000 €.

Dans le cas d'un don de 1 000 €, vous pourrez déduire 660 € de votre IR ou 750 € de votre IFI.

contact : Anne Flambert + 33 (0)1 47 53 67 09 _ anne.flambert@fondapol.org

Bulletin de soutien

FONDATION POUR
L'INNOVATION
POLITIQUE
fondapol.org

☐ **Je soutiens la Fondapol**

voici ma contribution de :

☐ 100 € ☐ 500 € ☐ 1000 € ☐ 5000 €
☐ 10 000 € ☐ 50 000 € ☐ Autre montant : _____ €

Je choisis de faire un don :

☐ À titre personnel
☐ Au titre de la société suivante : _____

Destinataire du reçu fiscal : _____

N° _____ Rue _____

Code postal _____ Ville _____

☐ Par chèque, à l'ordre de
la **Fondation pour l'innovation politique**

☐ Par virement bancaire daté du : _____
au profit du compte
Fondation pour l'innovation politique
à la Caisse des dépôts et consignations : _____

IBAN : FR77 4003 1000 0100 0029 9345 Z16

BIC : CDCGFRPPXXX

À renvoyer à :

Fondation pour
l'innovation
politique
11, rue de
Grenelle
75007 Paris

Contact :

Anne Flambert
Responsable
administratif
et financier
01 47 53 67 09

anne.flambert@fondapol.org

BEZPIECZEŃSTWO POLSKI W XXI WIEKU: WYZWANIA, STRATEGIE I PERSPEKTYWY

Przez Kinga TORBICKA

Prezentowany tekst analizuje ewolucję geopolitycznej pozycji Polski oraz jej rolę w kształtowaniu architektury bezpieczeństwa w Europie Środkowo-Wschodniej i strukturach transatlantyckich. W obliczu globalnych zmian ładu międzynarodowego, Polska konsekwentnie rozwija swoje zdolności obronne oraz aktywnie uczestniczy w polityce bezpieczeństwa Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO) i Unii Europejskiej (UE). Kluczowe czynniki wpływające na współczesne wyzwania strategiczne to min. napięcia w relacjach transatlantyckich, wojna rosyjsko-ukraińska, wzrost rywalizacji globalnych mocarstw oraz dążenia UE do autonomii strategicznej. Polska wobec tych wyzwań oraz w odpowiedzi na rosnące zagrożenia inwestuje w rozbudowę sił zbrojnych, planując utworzenie największej armii lądowej w Europie oraz wdraża program modernizacji obrony narodowej, w tym projekt Tarcza Wschód. Wzrost wydatków na obronę do 4,7% PKB w 2025 r. oraz intensyfikacja współpracy z partnerami europejskimi to elementy strategii umacniania pozycji Polski jako kluczowego aktora bezpieczeństwa regionalnego i transatlantyckiego. Kontekst polityczny, w tym wybory prezydenckie w Polsce i prezydencja Polski w Radzie UE (pierwsza połowa 2025 r.) także wpływają na przyszłe kierunki rozwoju polityki bezpieczeństwa. Polska stoi przed wyzwaniem odnalezienia się w nowym świecie wielobiegunowym, gdzie konieczne będzie skuteczne łączenie współpracy sojuszniczej z budową własnego potencjału obronnego. Dziś bez wątplenia możemy powiedzieć, że w 2025 r. Warszawa stała się stolicą europejskiego bezpieczeństwa.

Les médias

**ANTHROPO
TECHNIE**
LES ÉCHELLES DE L'HUMAIN AUGMENTÉ

Le site internet

fondapol.org

Les données en open data

data.fondapol

ISBN: